Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 1993–1994

23 477 Vermindering van af te dragen loonbelasting bij loon voor speur- en ontwikkelingswerk (Wet bevordering speur- en ontwikkelingswerk)

Nr. 5 **NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG**

Ontvangen 9 december 1993

1. Achtergrond

Het doet ons genoegen dat het belang van de bevordering van speur- en ontwikkelingswerk door de leden van alle fracties wordt onderkend. De leden van de fracties van het CDA, de PvdA en de VVD vragen zich echter af of het midden- en kleinbedrijf (MKB) wel in voldoende mate van de voorgestelde regeling kan profiteren.

Wij willen er in dit verband op wijzen dat wij bij de vormgeving van de regeling juist nadrukkelijk rekening hebben gehouden met de belangen van het MKB. Zo voorkomt het plafond dat per fiscale eenheid (f 10 mln. per jaar) aan de tegemoetkoming is gesteld dat het leeuwedeel van de uitgetrokken middelen terecht komt bij een klein aantal zeer grote bedrijven. Ook het feit dat de faciliteit zich uitstrekt tot onderzoeksinstellingen die in opdracht van ondernemingen S&O-werk verrichten, is met name in het belang van het MKB. Kleine bedrijven hebben immers vaak niet de capaciteit om zelf S&O te verrichten, en besteden dit werk derhalve uit. Tenslotte willen wij er op wijzen dat de koppeling van de tegemoetkoming aan de loonkosten voor S&O voor het MKB relatief gunstig uitvalt. Het aandeel van de loonkosten in de totale uitgaven voor S&O bij het MKB (ca. 75%) ligt namelijk aanzienlijk hoger dan het aandeel bij het bedrijfsleven als geheel (ca. 50%).

Aan de andere kant mag naar ons oordeel het belang van de S&O werkzaamheden van de grote ondernemingen en de in Nederland ondervertegenwoordigde, maar zeer belangrijke groep middelgrote ondernemingen, niet worden onderschat.

In ons voorstel is aldus op evenwichtige wijze rekening gehouden met de belangen van de verschillende groepen bedrijven. Indien desondanks een verdere toespitsing op het MKB noodzakelijk zou worden geacht, zouden wij de voorkeur geven aan een variant waarbij voor de eerste f 100 000 S&O-loon de tegemoetkoming wordt verhoogd tot 25%, terwijl voor het meerdere aan S&O-loon de tegemoetkoming gehandhaafd blijft op 12,5%. Een consequentie van een dergelijke aanpassing is uiteraard en wij wijzen daar met nadruk op, dat de kans kleiner wordt dat het percentage vanwege de ingroei in met name de beginperiode kan worden verhoogd c.q. dat de kans groter wordt dat het percentage op

316077F
ISSN 0921 - 7371
Sdu Uitgeverij Plantijnstraat
's-Gravenhage 1993

een gegeven moment vanwege een te verwachten uitputting van het budget moet worden verlaagd. Verder moet worden bedacht dat de regeling door een dergelijke aanpassing aan eenvoud zou verliezen.

De leden van de fractie van het CDA informeren naar de praktische uitwerking van de faciliteit op de land- en tuinbouwsector. Naar aanleiding daarvan merken wij op dat juist ten behoeve van deze sector de faciliteit zich ook uitstrekt tot contractresearch in opdracht van produkt- of bedrijfsschappen. Het profijt voor de landbouwsector is derhalve met name gelegen in het feit dat de onderzoeksinstellingen als gevolg van de faciliteit een lagere prijs in rekening zullen brengen.

De leden van de CDA-fractie vragen een nadere toelichting op het punt van de relatie met het concurrentiebeleid van de EG. Voorts vragen deze leden naar de achtergrond van het verschil in betekenis van de artikelen 92 en 93 EG-Verdrag. Verder verzoeken deze leden om aan te geven wat de reactie van de Nederlandse regering aan de Commissie is geweest en welk standpunt de Commissie heeft ingenomen.

In antwoord op deze vragen over de EG-aspecten kunnen wij het volgende mededelen.

Artikel 92 EG-Verdrag bevat in feite de materiële bepalingen inzake steunmaatregelen. De daarin omschreven steunmaatregelen worden onverenigbaar verklaard met de gemeenschappelijke markt. Voorts is in het artikel bepaald welke steunmaatregelen wel verenigbaar zijn met de gemeenschappelijke markt, en welke als niet verenigbaar met de gemeenschappelijke markt kunnen worden beschouwd.

Artikel 93 EG-Verdrag bevat een opdracht aan de Commissie bestaande steunmaatregelen aan onderzoek te onderwerpen. Daarbij toetst de Commissie de maatregel aan artikel 92 EG-Verdrag. Voorts bevat deze bepaling de mogelijkheid een steunmaatregel aan het oordeel van de Raad te onderwerpen. Het derde lid van artikel 93, bevat de verplichting de Commissie op de hoogte te brengen van elk voornemen tot invoering of wijziging van steunmaatregelen.

De tot op heden gevolgde procedure richting EG met betrekking tot het voorstel is als volgt. In haar brief van 24 september 1993 verzocht de Commissie om op de hoogte te worden gebracht van het wetsvoorstel. In reactie op dat verzoek hebben wij, naast een beschrijving van de faciliteit, aangegeven dat gezien de algemene werking van deze fiscale maatregel er naar ons oordeel geen sprake is van steun in de zin van artikel 92 EG-Verdrag.

Vervolgens is een brief van 8 november 1993 van de Commissie ontvangen. Daarin neemt de Commissie het standpunt in dat de voorgestelde maatregel niet algemeen is doch specifiek en voorts uit de staatsmiddelen wordt bekostigd. Verder heeft de Commissie een reactie gevraagd op een aantal vragen, zodat zij met behulp daarvan in staat wordt gesteld haar positie omtrent de steunverlening kenbaar te maken.

Vooruitlopend op onze schriftelijke reactie heeft op ambtelijk niveau een gesprek met de Commissie plaatsgevonden. In het gesprek werd duidelijk dat de Commissie het zeer verstandig achtte de S&O-loonkostenfaciliteit op de voet van artikel 93, derde lid, EG-Verdrag aan te melden.

Bij brief van 3 december hebben wij de vragen van de Commissie beantwoord en de regeling aangemeld. Daarbij is echter tevens aangegeven dat de Nederlandse regering vasthoudt aan haar eerder ingenomen standpunt dat het wetsvoorstel geen steunmaatregel betreft.

Het standpunt van de Commissie zal niet voor 1 januari bekend zijn. Wij streven er echter naar de faciliteit van toepassing te laten zijn op S&O-loon dat vanaf 1 januari 1994 wordt toegekend en stellen ons voor met een nota van wijziging te komen die dit mogelijk maakt. Op de precieze wettelijke vormgeving daarvan beraden wij ons nog.

De CDA-fractie vraagt ook naar de toepasselijkheid van richtlijn

83/189/EEG betreffende een informatieprocedure op het gebied van normen en technische voorschriften. Bij deze richtlijn is inderdaad een uitbreiding tot zogenaamde de facto technische voorschriften waaronder begrepen financiële en fiscale stimuleringsmaatregelen in voorbereiding. De Interne Markt-raad heeft wel al een gemeenschappelijk standpunt bereikt, maar er is nog geen definitief besluit. Derhalve is deze uitbreiding nog niet van toepassing.

Afgezien daarvan bevat richtlijn 83/189/EEG straks slechts een meldingsplicht voor de «technische voorschriften» die zijn opgenomen in stimuleringsregelingen en niet een meldingsplicht voor stimuleringsregelingen die, zoals de faciliteit voor speur- en ontwikkelingswerk, geen technische voorschriften bevatten.

De leden van de PvdA vragen zich af of deze regeling wel een voldoende stimulans is om de bestaande achterstand ten opzichte van andere landen in te lopen.

In antwoord hierop merken wij op, dat wij het voorliggende wetsvoorstel binnen de huidige budgettaire kaders het maximaal haalbare achten. De huidige impuls vormt naar ons oordeel een belangrijke stap in de goede richting om de bedrijfsinvesteringen in S&O in Nederland te verhogen. Dat neemt niet weg dat de kennisintensiteit van de economische bedrijvigheid in Nederland ook langs andere wegen moet worden verhoogd. In de nota «Concurreren met Kennis, Beleidsvisie Technologie» (TK 1992/1993 23 206, nrs. 1–2) heeft het kabinet aangegeven dit zowel te willen bereiken door het verhogen van de bedrijfsinvesteringen in S&O, als door versterking van de technologische infrastructuur en versteviging van het draagvlak voor technologische vernieuwing in de samenleving.

In dit verband stellen deze leden dat het initiatiefwetsvoorstel Vreugdenhil/Vermeend (23071, nrs. 6/7) waarin onder meer de mogelijkheid van vervroegde afschrijving op S&O-bedrijfsmiddelen wordt voorgesteld, eveneens een bijdrage kan leveren aan een versterking van de concurrentiekracht van ons bedrijfsleven. Naar aanleiding hiervan willen wij wijzen op het feit dat de investeringen in S&O-bedrijfsmiddelen slechts 12% uitmaken van de totale uitgaven voor bedrijfs-S&O. De mogelijkheid om vervroegd af te schrijven op deze specifieke bedrijfsmiddelen biedt naar onze mening dan ook onvoldoende voordeel om een echte impuls op de totale bedrijfs-S&O te vormen. Daarom hebben wij gekozen voor een instrument waarbij wordt aangegrepen op de loonkosten. Een combinatie van een regeling voor S&O-loonkosten en de in het initiatiefvoorstel opgenomen regeling voor investeringen in S&O-bedrijfsmiddelen achten wij uit een oogpunt van eenvoud weinig gelukkig.

De leden van de PvdA-fractie vragen in hoeverre de regeling de MKB-positie versterkt, zodat kleine bedrijven kunnen doorgroeien naar grote bedrijven. Wij mogen in dit verband verwijzen naar onze beschouwing aan het begin van deze nota. De vraag van deze leden of er een bedrijfseffectentoets ten grondslag ligt aan het voorstel, kunnen wij bevestigend beantwoorden. In paragraaf 4 van deze nota wordt daar nader op ingegaan.

De leden van de VVD-fractie vinden het van groot belang dat speur- en ontwikkelingswerk wordt bevorderd, maar vragen zich af of niet allereerst de winstontwikkeling een keer ten goede dient te maken. Deze leden informeren naar de ontwikkeling van de arbeidsinkomensquote (AIQ) en van de bedrijfsuitgaven voor S&O als percentage van het BBP in de jaren 1983 t/m 1993. Ze vragen zich af of er niet een duidelijk verband bestaat tussen de winstgevendheid en de geneigdheid tot het doen van S&O-bedrijfsuitgaven.

Ook vragen deze leden of het beleid niet vooral gericht zou moeten zijn op *een stabilisering van de AIQ op het niveau van 1989*. Daarentegen heeft het kabinet de micro-lasten volgens deze leden met f 10 mrd. verhoogd. Dit zou grotendeels zijn afgewenteld op de bedrijfswinsten. Dit zou een van de belangrijkste oorzaken zijn voor de teruglopende uitgaven van bedrijven voor S&O, zo stellen deze leden. De leden vragen zich daarom af of een «balansverkortende» algemene belastingverlaging niet de voorkeur zou moeten hebben.

De ontwikkeling van de AIQ en de S&O-uitgaven van bedrijven in % BBP over de periode 1983 – 1993 vertoont het volgende beeld. (De S&O-uitgaven van bedrijven voor 1992 en 1993 zijn nog niet bekend)

	AIQ	gerealiseerde S&O-uitgaven bedrijven in % BBP
1983	92,3	1,08
1984	87,8	1,05
1985	87,7	1,18
1986	85,2	1,30
1987	85,9	1,38
1988	83,5	1,35
1989	80,4	1,28
1990	80,2	1,15
1991	82,2	1,00
1992	84,8	
1993	85,8	

Bron : MEV 1994, p. 104/5, OESO-Databank 1993

Uit deze cijferreeks blijkt naar ons oordeel niet een eenduidige relatie tussen de ontwikkeling van de arbeidsinkomensquote (AIQ) enerzijds en *de bedrijfsuitgaven voor S&O anderzijds. Na 1983 daalt de AIQ en* nemen de bedrijfsuitgaven voor S&O toe. De bedrijfsuitgaven voor S&O dalen echter reeds vanaf 1987, ondanks de tot 1990 nog verder voortdurende daling van de AIQ. In het algemeen mag echter worden aangenomen dat er een positief verband bestaat tussen de winstontwikkeling en de bedrijfsuitgaven voor S&O welke als een specifieke investeringscategorie kunnen worden beschouwd.

Voor het teruglopen van de bedrijfsuitgaven voor S&O zijn enkele oorzaken aan te wijzen. Naast de conjunctuur betreft dit met name de ontwikkeling van de bedrijfsuitgaven voor S&O bij één concern en het feit dat Nederland een smalle – en daarmee kwetsbare – basis voor bedrijfs-S&O kent.

De ontwikkeling van de micro-lasten in deze kabinetsperiode is ten tijde van de Algemene Politieke en Algemene Financiële Beschouwingen uitvoering aan de orde geweest. De achtergrond van deze ontwikkeling is vooral de omvangrijke budgettaire problematiek waarmee het kabinet na zijn aantreden is geconfronteerd. Zo zijn de belastingontvangsten met f 20 mrd. tegengevallen. Dit heeft geleid tot een fors pakket maatregelen. Omvang, samenstelling en verdeling van dit pakket zijn, tegen de achtergrond van de fragiele conjuncturele ontwikkeling, zorgvuldig tot stand gekomen.

Uiteraard is het mogelijk om te kiezen voor een «balansverkortende» algemene belastingverlaging. In het kader van de versterking van de economische structuur heeft het kabinet, alles afwegende, echter gekozen voor een S&O-faciliteit.

Deze leden vragen zich bovendien af of inbedding van de faciliteit in de winstbelasting niet te prefereren is boven de loonbelasting.

Wij willen hierop antwoorden dat gekozen is voor de fiscale

vormgeving omdat fiscale maatregelen door ondernemers en buitenlandse investeerders als een belangrijk onderdeel van het structurele vestigingsklimaat worden beschouwd en een aantal andere landen een fiscale tegemoetkoming kent voor S&O. De bijdrage aan een verbetering van het structurele vestigingsklimaat is naar ons oordeel zeker niet minder dan wanneer de faciliteit aan de winstbelasting gekoppeld zou zijn. Voorts is het naar onze opvatting, anders dan de leden van de VVD-fractie lijken te stellen, niet zo dat alleen winstgevende bedrijven S&O-werkzaamheden verrichten. Onafhankelijk van het feit of een bedrijf nu winst of tijdelijk verlies maakt: om in de internationale concurrentiestrijd te overleven dient er geïnvesteerd te worden in technologie. Een belangrijke overweging voor de koppeling van de faciliteit aan de loonbelasting is juist geweest, dat op die wijze zowel winstgevende als verlieslijdende bedrijven worden bereikt.

Deze leden vragen zich af, of geen parallel opdoemt met de negatieve aanslag in de vroegere WIR. Onze reactie hierop is als volgt. De inbedding in het systeem van de loonbelasting heeft onder meer tot gevolg dat het voor het tijdstip waarop ondernemingen van de faciliteit gebruik kunnen maken, niet uitmaakt of zij fiscaal winstgevend of verlieslijdend zijn. In dat opzicht is er een zekere parallel met de negatieve aanslag. Een belangrijk verschil is echter dat terwijl de WIR werd verrekend met de belasting op winstinkomen, het instrument van de negatieve aanslag juist tot gevolg had dat de faciliteit ook werd verleend indien er geen winstbelasting verschuldigd was. De thans voorgestelde faciliteit zal daarentegen in de sfeer van de voorlopige verminderingen de af te dragen loonbelasting en premies volksverzekeringen niet overtreffen. Doordat de faciliteit bij verlieslijdende ondernemingen later in de belastingheffing zal worden betrokken dan bij winstgevende ondernemingen, treedt bij de eerstgenoemde groep een liquiditeitsvoordeel op. Dit is een effect dat optreedt bij elke regeling waarbij de overheid ondernemers een tegemoetkoming in hun kosten biedt. Wij zijn het dan ook geenszins met deze leden eens dat hier op een ongelukkige manier wordt «gediscrimineerd».

Het netto uitkeren van de tegemoetkoming, zo willen wij deze leden op hun desbetreffende vraag antwoorden, zou betekenen dat er bij de fiscale winstbepaling aan wordt voorbijgegaan dat de faciliteit de loonkosten vermindert. Dat zou betekenen dat de onderhavige tegemoetkoming anders zou worden behandeld dan alle andere financiële tegemoetkomingen van de overheid aan het bedrijfsleven. Naar ons oordeel zijn daarvoor geen overtuigende argumenten aanwezig.

De leden van de VVD-fractie vragen voorts of de invoering van een subsidie voor loonkosten, die zijn verbonden aan speur- en ontwikkelingswerk van bedrijven, niet een erkenning betekent dat in het algemeen de loonkosten in Nederland veel te hoog zijn. Zij vragen om een overzicht van de ontwikkeling van de loonkosten per eenheid produkt in de periode 1983 t/m 1993, voor ons land en gemiddeld voor de EG.

	loonkosten pep	idem, EG gemid.
1983	-1,1	4,4
1984	-5,6	3,8
1985	-1,4	4,6
1986	3,2	4,6
1987	2,5	4,2
1988	-2,3	-0,1
1989	-3,0	2,3
1990	1,6	6,3
1991	3,6	5,6
1992	4,5	4,0
1993	2,0	3,0

Loonkosten per eenheid produkt industrie, nationale valuta, mutaties per jaar in %. Bron MEV 1994, p. 126/7.
Gemiddelde loonkosten pep voor Nederland 1983 - 1993 0,62%, voor de EG gemiddeld is dit 3,88%.

Deze leden stellen de vraag of zich een vergelijkbare ontwikkeling heeft voorgedaan bij de loonkosten die zijn verbonden aan S&O-werk. Er zijn, voor zover wij dat kunnen beoordelen, geen redenen om aan te nemen dat de ontwikkeling van de S&O-loonkosten significant zou afwijken van de hier getoonde algemene loonkostenontwikkeling.

Zou het dus niet beter en effectiever zijn het algemene loonkostenpeil in dit land fors te verlagen, zo vragen deze leden zich af. Naar ons oordeel is het voor de ontwikkeling van de economie van groot belang dat wordt gestreefd naar een beheerste ontwikkeling van het loonkostenpeil in Nederland. Volgens een onderzoek van de OESO neemt technologie op de lange termijn de helft van de economische groei voor zijn rekening (OESO, Technology and the economy, 1992, blz. 168). Technologische ontwikkeling vergt onder andere uitbreiding van de S&O-actviteiten van bedrijven. Dit kan worden gestimuleerd door de kosten die met deze activiteiten verbonden zijn te verlagen. In dat verband achten wij het wenselijk om de loonkosten verbonden aan S&O direct te faciliren. De loonkosten immers beslaan het grootste gedeelte van de totale kosten voor S&O, met name in de kleinere bedrijven.

Voor een land als Nederland is het daarnaast belangrijk om economische activiteiten met een hoge toegevoegde waarde, zoals S&O-intensieve bedrijvigheid, aan te trekken en te behouden. De invoering van een fiscale tegemoetkoming voor S&O in Nederland kan hierbij een belangrijke rol spelen, ook omdat een flink aantal concurrerende landen al een dergelijke faciliteit heeft.

De leden van de VVD-fractie stellen de vraag waarom de Instir, gezien de positieve werking van deze regeling en de slechte positie van de S&O-bedrijfsuitgaven, werd afgeschaft. De leden van CDA-fractie vragen bovendien waarom niet is gekozen voor een vernieuwde Instir-regeling in plaats van de voorliggende fiscale faciliteit en waarop de verwachting is gebaseerd dat de voorgestelde fiscale faciliteit beter zal werken dan de Instir? De leden van de RPF-fractie stellen voorts de vraag of de voorgestelde regeling wezenlijke meerwaarde heeft ten opzichte van de Instir.

Naar aanleiding hiervan merken wij op dat naar ons oordeel de voorgestelde fiscale faciliteit wezenlijke meerwaarde heeft ten opzichte van de Instir. Zoals de leden van de VVD-fractie terecht aangaven, bleek uit de evaluatie van de Instir dat de hoogte van de loonkosten van S&O-personeel het belangrijkste knelpunt voor S&O vormt. De Instir, als instrument ter stimulering van S&O, greep juist aan bij die kosten en heeft destijds een positief effect gehad op het aantal ondernemingen dat S&O verricht alsmede op de omvang van de S&O-uitgaven. Minder positief aan de Instir was het te ruim gedefinieerde S&O-begrip. De

Instir is onder druk van bezuinigingen in de Tussenbalansoperatie in 1991, afgeschaft.

De realisatie van de kasuitgaven van de Instir beliep in de jaren 1984 tot heden:

'84	'85	'86	'87	'88	'89	'90	'91	'92	'93
0.2	18	143	153	330	368	451	181	105	17

(in f mln.)

De voorgestelde faciliteit verschilt van de Instir omdat zij is ingebed in de fiscale sfeer. Zij draagt daardoor in sterkere mate bij aan de structurele verbetering van het vestigingsklimaat.

Aangegeven werd reeds dat de afbakening van het S&O-begrip onder de Instir te wensen overliet. Bij de voorgestelde faciliteit zijn de lessen van de Instir meegenomen. Het is daarom mogelijk geworden tot een S&O-definitie te komen die is versimpeld, verscherpt en verhelderd.

Een volgende verbetering ten opzichte van de Instir is dat de fiscale vormgeving de mogelijkheid biedt om reeds lopende het jaar het voordeel te verkrijgen. Voorafgaand aan de S&O-activiteiten wordt een aanvraag ingediend en door Senter beoordeeld. Wanneer door Senter een beschikking is afgegeven is het de ondernemer toegestaan om reeds bij de eerstvolgende afdracht loonbelasting naar tijdsgelang de faciliteit in mindering te brengen op de af te dragen loonbelasting. Het toepassen van deze zogenaamde voorlopige S&O-verminderingen biedt de ondernemer een liquiditeits- en een rentevoordeel.

De leden van de VVD-fractie bestempelen de uitvoering van de regeling als MKB-onvriendelijk en spreken van drempeleffecten: het netto-profijt zou te laag zijn om MKB-bedrijven tot S&O-activiteiten te bewegen. Voor onze reactie hierop mogen wij verwijzen naar de beschouwing over de MKB-aspecten aan het begin van deze nota.

Op de vraag van deze leden waarom de regeling niet van toepassing is op de IB-plichtige ondernemer die zelf S&O werkzaamheden verricht, willen wij antwoorden dat daarvoor een geheel andere vormgeving aan de faciliteit nodig zou zijn. De voorgestelde regeling is immers ingepast in het systeem van de loonbelasting, terwijl een tegemoetkoming voor het S&O-werk van een IB-plichtige ondernemer voor zijn eigen arbeid inpassing in de inkomstenbelasting zou vereisen. In de tweede plaats zou een tegemoetkoming in de IB naar ons oordeel slechts weinig soelaas bieden voor de vermeende drempelproblematiek. Daarbij menen wij een zekere spanning te bespeuren tussen deze wens en de wens van deze leden om de faciliteit zo eenvoudig mogelijk te maken.

De leden van de VVD-fractie constateren terecht dat de bedrijfsuitgaven voor S&O in Nederland vanaf 1989 fors zijn gedaald. Als percentage van het BBP is de daling overigens reeds in 1987 begonnen. De daling van deze uitgaven is deels toe te schrijven aan conjuncturele ontwikkelingen. Ook in sommige andere landen is de laatste jaren een stagnatie of een daling van de S&O-intensiteit van het bedrijfsleven te constateren. De daling van de intensiteit in Nederland is echter scherper. De forse daling van de S&O-intensiteit vanaf 1987 heeft – ook na sectorcorrectie – de inhaalslag die Nederland in de daaraan voorafgaande jaren heeft gepleegd, teniet gedaan. De achterstand ten opzichte van de toonaangevende landen in Europa is na 1987 verder vergroot.

De leden van de VVD-fractie vragen in dat verband op welk niveau de bedrijfsuitgaven voor S&O zich in 1993 zouden bevinden, indien na 1989

dezelfde opgaande lijn van 1985 t/m 1989 was doorgegaan. Tussen 1985 en 1989 bedroeg de groei van de bedrijfsuitgaven voor S&O 23,9%. Indien dit groeitempo na 1989 zou zijn gerealiseerd, dan zouden de S&O-uitgaven van de bedrijven zich in 1993 op f 7254 mln. bevinden. Dit ligt bijna f 2 mrd. boven de gerealiseerde omvang van bedrijfs-S&O in 1991. Voor 1992 wordt ten opzichte van 1991 een verdere daling verwacht.

Tevens informeren deze leden naar het door de regering nagestreefde niveau van de bedrijfsuitgaven voor S&O. Deze leden vragen bovendien naar het oordeel van de regering inzake het aandeel van de Nederlandse overheid in de financiering van de bedrijfs-S&O in 1989. Ons streven is erop gericht de relatieve positie van Nederland ten opzichte van de technologische kopgroep in Europa te verbeteren. Daarvoor is het noodzakelijk dat de S&O-uitgaven van het Nederlandse bedrijfsleven fors omhoog gaan. Deze investeringen behoren in eerste instantie tot de verantwoordelijkheid van de bedrijven zelf. Daarnaast zullen echter ook de inspanningen van de overheid moeten worden verhoogd. Door overheidsstimulering neemt niet alleen de bedrijfs-S&O toe, maar zijn er ook aanzienlijke uitstralingseffecten op afnemers, leveranciers en kennisinstituten.

Het zou onjuist zijn te concluderen dat Nederland in 1989 geen noemenswaardige bedrijfs-S&O achterstand meer zou hebben op technologisch geavanceerde landen.

Op grond van een internationale vergelijking van overheidsaandelen in de periode 1981–1989 concludeert het Maastricht Economic Research Institute on Innovation and Technology (MERIT) dat dit overheidsaandeel zich in Nederland op een laag niveau bevindt (Meting 3, blz. 19–20, 1992). Er kan dus niet gesproken worden van een teken van sterkte, zoals de leden van de VVD-fractie suggereren.

De leden van de VVD-fractie vragen om een beschrijving van de fiscale S&O-faciliteiten in de Verenigde Staten, Frankrijk, Japan en Canada en eventuele andere EG-landen. Ook vragen zij hoe in de desbetreffende landen de S&O-uitgaven door kleinere bedrijven worden ondersteund en vragen zij of het mogelijk is een vergelijkend overzicht van de S&O-uitgaven door kleine ondernemingen te geven. De leden van de SGP-fractieleden vragen of de S&O-faciliteiten in andere landen zich beperken tot het faciliëren van de loonkosten.

Reeds in de memorie van toelichting is ingegaan op de buitenlandse faciliteiten. Daaruit moge blijken dat faciliëring op verschillende manieren en in verschillende intensiteit plaatsvindt. Er kan een onderscheid worden gemaakt in stimulering die aangrijpt op S&O-bedrijfsmiddelen, zijnde materiële investeringen, en faciliteiten waarbij het aangrijpingspunt de S&O-kosten zijn. Deze S&O-kosten zijn dan lopende kosten, hoofdzakelijk bestaande uit loonkosten en daarnaast bijvoorbeeld kosten voor materiaal dat direct wordt verbruikt.

Op de investeringen die worden gedaan in S&O-bedrijfsmiddelen wordt afgeschreven. De faciliteiten die op dit vlak in het buitenland voorkomen behelzen daarom vaak een vervroegde of vrije afschrijving. Vervroegd of vrij afschrijven op S&O-bedrijfsmiddelen komt voor in o.a. België, Canada, Duitsland, Frankrijk, Ierland, Japan, Korea, Portugal, het Verenigd Koninkrijk en Zwitserland. Zo mag in Canada, Ierland, Portugal, het Verenigd Koninkrijk en Zwitserland 100% worden afgeschreven in het jaar van aanschaf. In Japan mag 10% tot 30% versneld worden afgeschreven en in Korea mag 90% in het jaar van aanschaf worden afgeschreven. Daarnaast heeft een aantal buitenlandse faciliteiten die aangrijpen bij S&O-bedrijfsmiddelen, de vorm van een tax-credit. Een tax-credit houdt in dat het af te dragen belastingbedrag wordt

verminderd met een bepaald percentage van het bedrag dat is geïnvesteerd in S&O-bedrijfmiddelen (dit is vergelijkbaar met de techniek van de vroegere WIR). Een tax-credit op bedrijfsmiddelen komt voor in o.a. Japan, Korea, Oostenrijk en Spanje. In Japan mag bijvoorbeeld 7% van de investering in activa in mindering gebracht worden op de af te dragen winstbelasting. In Korea is dit 8% tot 10%, in Oostenrijk 18% en in Spanje zelfs 30%.

De tweede soort belastingfaciliteiten welke aangrijpen bij de S&O-kosten, kent ook verschillende vormen. Ofwel het is toegestaan een bepaald percentage van de S&O-kosten van de te betalen belasting af te trekken, ofwel er mag meer dan 100% van de kosten worden opgevoerd, waardoor het belastbare bedrag lager wordt. De eerste vorm komt onder meer voor in Canada, Frankrijk, Japan, Korea, Spanje en de Verenigde Staten. In de Verenigde Staten beloopt de belastingvermindering 20% van het bedrag boven het gemiddelde van de S&O-kosten van de afgelopen 3 jaar. Deze faciliteit is onlangs verlengd. Verrekening vindt plaats met de winstbelasting. In Frankrijk is de belastingaftrek 50% van de extra S&O ten opzichte van het gemiddelde niveau van de twee voorafgaande jaren. In Japan wordt 20% vergoed van de extra S&O-kosten ten opzichte van het hoogste niveau sinds 1966. In Canada beloopt de belastingvermindering 20 tot 35% van alle S&O-kosten. Regionaal kent Canada bovendien de mogelijkheid voor het MKB dit percentage nog met 10% te verhogen. In Spanje mogen bedrijven 15% van de S&O-kosten in mindering brengen op de af te dragen winstbelasting.

In Australië, België, Ierland, Japan en Spanje is het toegestaan om meer dan 100% van de S&O-kosten in aanmerking te nemen. Zo is het MKB-bedrijven in Japan toegestaan om 106% van de S&O-kosten op te voeren. In België mag per S&O-werknemer een extra bedrag aan kosten worden opgevoerd. In Spanje mag 15 tot 30% van de S&O-kosten in minder worden gebracht op de winst, in Ierland 20%.[1]

De voorgestelde Nederlandse faciliteit sluit aan bij de categorie faciliteiten die aangrijpen op S&O-kosten en waarbij het wordt toegestaan een bepaald percentage van de S&O-kosten van de te betalen belasting af te trekken.

Voor het gevraagde overzicht betreffende de wijze waarop in een aantal landen de S&O door kleinere ondernemingen wordt ondersteund, zij verwezen naar Bijlage 1. Door het ontbreken van recente, internationaal vergelijkbare gegevens is het niet mogelijk om het gevraagde overzicht van de S&O-inspanningen van kleinere bedrijven te geven. Er wordt overigens wel gewerkt aan een innovatie-enquête die in EG-verband plaatsvindt. De internationaal vergelijkbare gegevens daaruit zijn echter niet eerder dan medio 1994 beschikbaar.

Voor een reactie op de vraag van de leden van de SGP-fractie waarom is gekozen voor een instrument dat aangrijpt bij de loonkosten en niet voor andere instrumenten, mogen wij verwijzen naar onze eerdere beschouwingen over dit onderwerp in deze nota.

De vraag van deze leden welk overheidsaandeel in de financiering van bedrijfs-S&O resulteert, indien de faciliteit ter grootte van f 350 mln. volledig door het bedrijfsleven wordt uitgeput, kan moeilijk exact worden beantwoord. Het oogmerk van de regeling is immers dat de bedrijfs-S&O als gevolg van deze regeling zal toenemen. Omdat de uiteindelijke omvang van de bedrijfs-S&O nog niet bekend is, kan het overheidsaandeel hierin nog niet worden ingeschat. Overigens moet worden bedacht dat bij internationale vergelijking van het overheidsaandeel in de bedrijfs-S&O fiscale maatregelen en ondersteuning door regionale overheden niet worden meegenomen in de OESO-cijfers. Aangezien deze vormen van ondersteuning in Nederland nog niet respectievelijk nauwe-

[1] (Bron: Tax treatment of Research and Development Expenses, International Bureau of Fiscal Documentation, ISBN 90 701255-39.0 Amsterdam, 1988).

lijks voorkomen, terwijl in het buitenland dergelijke voorzieningen wel aanwezig zijn, moet worden geconcludeerd dat het overheidsaandeel in de bedrijfs-S&O in het buitenland feitelijk nog hoger is dan uit de in de memorie van toelichting gepresenteerde cijfers valt op te maken.

Ten aanzien van de vraag van de leden van de SGP-fractie of het juist is dat met het wetsvoorstel met name wordt beoogd het toegepast wetenschappelijk onderzoek te stimuleren en dat het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek in principe niet van deze regeling behoort te profiteren, willen wij het volgende opmerken. In principe wordt zowel toegepast wetenschappelijk onderzoek als fundamenteel wetenschappelijk onderzoek onder de werking van de regeling gebracht. Met het wetsvoorstel wordt derhalve niet slechts beoogd het toegepast wetenschappelijk onderzoek te stimuleren. In artikel 1, eerste lid sub f, van het wetsvoorstel heeft de regering dit tot uitdrukking gebracht. Het feitelijk gebruik van de regeling zal uitwijzen waar in de praktijk het zwaartepunt zal komen te liggen.

Deze leden wijzen er op dat in de praktijk speur- en ontwikkelingswerk soms door ondernemingen wordt uitbesteed aan gespecialiseerde onderzoeksbureaus. In dit verband vragen zij in hoeverre dergelijke bureaus van de faciliteit gebruik kunnen maken en of dit ook uitdrukkelijk is beoogd.

Wij kunnen deze leden antwoorden dat de regeling zich ook richt op deze situatie. Met het oog daarop is een voorziening opgenomen die inhoudt dat inhoudingsplichtigen die niet zelf een onderneming drijven, in aanmerking kunnen komen voor de tegemoetkoming voorzover zij in opdracht van een onderneming of samenwerkingsverband van ondernemingen werkzaamheden verrichten welke het voorstel beoogt te stimuleren. Die opdracht moet blijken uit een schriftelijke overeenkomst. Een en ander is verwoord in de toelichting op artikel 1, onderdeel e, 2°.

Het lid van de RPF-fractie vraagt of is overwogen om het voorgestelde instrument te koppelen aan bepaalde, meer specifiek omschreven doelen zoals de ontwikkeling van milieutechnologie.

Zoals wij reeds eerder in deze nota hebben aangegeven, hebben wij gekozen voor de invoering van een instrument met een generiek karakter. Daarbij past naar onze mening niet een toespitsing op meer specifieke doeleinden, zoals de ontwikkeling van milieutechnologie.

Overigens zij nog opgemerkt dat er op het gebied van milieutechnologie andere instrumenten beschikbaar zijn, zoals bijvoorbeeld de Programmatische Bedrijfsgerichte Technologiestimulering, en de innovatiegerichte onderzoeksprogramma's van het Ministerie van Economische Zaken met een budget van ruim f 53 mln. op jaarbasis.

2. De faciliteit

Reikwijdte

De leden van de fractie van het CDA constateren dat naast ondernemingen ook instellingen die contractresearch verrichten voor de tegemoetkoming in aanmerking kunnen komen. Het is deze leden echter niet duidelijk onder welke voorwaarden deze instellingen aanspraak kunnen maken op de tegemoetkoming en op welke wijze het hiermee gemoeide bedrag ten goede komt aan de opdrachtgever. Voorts vragen zij of er niet dubbel wordt gesubsidieerd, enerzijds via de loonkosten van de opdrachtgever en anderzijds via de contractinstelling.

Ten aanzien van de voorwaarden waaronder researchinstellingen voor de faciliteit in aanmerking kunnen komen, mogen wij verwijzen naar hetgeen wij hiervoor hebben geantwoord op een vergelijkbare vraag van de leden van de fractie van de SGP.

Wij gaan ervan uit dat een onderzoeks-instelling die contractresearch verricht, de tegemoetkoming doorgeeft via de prijs die zij de opdrachtgever voor het onderzoek in rekening brengt. Dubbele faciliëring kan zich daarbij niet voordoen, omdat de onderneming respectievelijk de onderzoeksinstelling slechts voor de feitelijk zelf verrichte S&O-activiteiten in aanmerking kan komen voor de faciliteit. Gezien het voorgaande zien wij geen aanleiding voor de door deze leden gevraagde aanpassing van artikel 1.

In antwoord op de vraag van deze leden of toeleveranciers die samen met een opdrachtgever ontwikkelingswerk doen ten behoeve van een nieuw produkt of een proces ook in aanmerking kunnen komen voor de bovengenoemde regeling voor onderzoeksinstellingen, merken wij op dat dit het geval is wanneer de toeleverancier zelf S&O-werkzaamheden verricht. Dit kan zich zowel voordoen als de toeleverancier zelf een onderneming drijft, als wanneer zij geen onderneming drijft; voorwaarde is dat de opdrachtgever een onderneming drijft.

De leden van de CDA-fractie vragen of software-ontwikkeling, literatuuranalyse, vormgeving, standaardisatie e.d. onder de werking van de regeling vallen.

Wij kunnen deze leden antwoorden dat in artikel 1, eerste lid, onderdeel f, van de regeling tot uitdrukking is gebracht wat onder speuren ontwikkelingswerk wordt verstaan. Het uitgangspunt is technologische vernieuwing, waarbij enigszins schematisch twee fasen worden onderscheiden: de onderzoeks- en de ontwikkelingsfase. De activiteiten dienen direct en uitsluitend gericht te zijn op technisch-wetenschappelijk onderzoek of op de ontwikkeling van (onderdelen van) technisch nieuwe fysieke produkten of produktieprocessen. Literatuuranalyse en vormgeving vallen daar niet onder. Het is niet mogelijk om voor alle werkzaamheden op het gebied van standaardisatie en software-ontwikkeling tot een eenduidige classificatie te komen. De op te stellen ministeriële regeling zal op dit punt verduidelijkend werken.

De leden van de CDA-fractie blijken voorstander te zijn van een wettelijke regeling van de werkzaamheden die onder de reikwijdte van de regeling vallen. Ze vragen in dit verband om een aanpassing van artikel 1.

Naar aanleiding hiervan merken wij op, dat in de wet omwille van de gewenste rechtszekerheid en flexibiliteit is gekozen voor een drievoudige afbakening van het begrip speur- en ontwikkelingswerk.

Ten eerste is er de centrale definitie van de wet zelf in artikel 1, eerste lid, onderdeel f. In het tweede lid van dit artikel wordt voorts een aantal activiteiten expliciet uitgesloten. Als laatste is er de mogelijkheid voor de Minister van Economische Zaken om aanvullend hierop, bij ministeriële regeling, via nadere uitsluitingen het begrip verder af te bakenen. Via deze «drie traps»-afbakening kan enerzijds flexibel worden ingespeeld op nieuwe en onvoorziene ontwikkelingen, terwijl anderzijds de rechtszekerheid is gewaarborgd.

De leden van de CDA-fractie vragen zich naar aanleiding van het mondeling overleg van 25 november jl. met de Staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen over het wetenschapsbeleid af in hoeverre de kosten van ondersteunend personeel bij de contractinstellingen deel kunnen uitmaken van de regeling. Deze leden waren van mening dat – nu dit voor het bedrijfsleven niet tot de mogelijkheden behoort – dit voor de contractinstellingen ook niet tot de mogelijkheden zou moeten behoren. Naar onze mening merken deze leden terecht op dat uit de regeling blijkt dat de kosten van ondersteunend personeel niet in aanmerking komen

voor de toepassing van de loonfaciliteit. Dit geldt zowel voor het bedrijfsleven als voor contractinstellingen. Dit blijkt uit de huidige formulering van artikel 1, zodat een aanscherping van deze formulering naar onze mening achterwege kan blijven.

De leden van de CDA-fractie hebben de indruk dat de overheid de bedrijfs-S&O wil sturen door vooraf voor bepaalde projecten de heffingskorting al dan niet toe te staan. Ze vragen of dat inderdaad de bedoeling is.

Wij willen hierop antwoorden dat de expliciete doelstelling van de S&O-faciliteit is om alle bedrijfs-S&O te stimuleren zodat de omvang van de bedrijfs-S&O een stevige impuls krijgt en de S&O-basis van Nederland verstevigt. Wij streven daarbij geenszins sturing na. Het S&O-begrip is dan ook niet onderscheidend naar bijvoorbeeld sectoren. De op te stellen ministeriële regeling die de mogelijkheid biedt expliciet een aantal werkzaamheden uit te sluiten, is louter bedoeld ter nadere verduidelijking van het S&O-begrip.

Is voorzien in de mogelijkheid om over een langere periode dan één jaar (voorlopige) toezeggingen inzake de toepassing van de S&O-faciliteit te doen, zo willen de leden van de CDA-fractie weten.

Naar aanleiding hiervan merken wij op, dat omwille van de budgettaire beheersbaarheid is gekozen voor de mogelijkheid om voor een periode van maximaal één kalenderjaar een aanvraag te doen. Dit aangezien het budget ook telkens voor een kalenderjaar geldt.

De leden van de PvdA-fractie achten de keuze om de S&O-faciliteit te koppelen aan het loon een juiste. Ze plaatsen echter een kanttekening bij de vormgeving en stellen daarbij dat het meer voor de hand zou liggen om een tegemoetkoming te geven in de sfeer van de winstbelasting. In dit verband zouden wij willen verwijzen naar het antwoord op een vergelijkbare opmerking van de leden van de VVD-fractie eerder in deze nota.

De leden van de PvdA-fractie voeren aan dat een tegemoetkoming in de sfeer van de belasting op winstinkomen technisch vrij simpel zou kunnen worden opgezet door bijvoorbeeld het S&O-loon voor 140% in aftrek toe te staan bij de bepaling van de fiscale winst. De stelling van deze leden dat een dergelijke regeling eenvoudiger is en minder administratieve lasten vraagt dan de koppeling aan de loonbelasting, delen wij niet. De administratieve lasten worden naar onze opvatting niet zozeer bepaald door de vraag aan welke belasting de tegemoetkoming is gekoppeld, maar door het feit dat de onderneming moet kunnen aantonen welk deel van de door haar betaalde lonen samenhangt met S&O-werkzaamheden. Een tweede aspect dat voor de administratieve lasten van belang is, is of de onderneming vooraf zekerheid wordt geboden over de vraag of zij voor de faciliteit in aanmerking komt.

Verder willen wij deze leden er op wijzen dat verlieslijdende bedrijven slechts met vertraging van een winstaftrek kunnen profiteren en niet-commerciële onderzoeksinstellingen in het geheel niet.

Met betrekking tot de stelling van deze leden dat het wetsvoorstel leidt tot rondpompen van geld, terwijl een winstaftrek dat zou voorkomen, merken wij het volgende op. Bij het wetsvoorstel wordt de faciliteit direct in mindering gebracht op de af te dragen loonbelasting. In dat stadium wordt rondpompen juist vermeden. Vervolgens wordt de tegemoetkoming betrokken in de grondslag van de heffing van de belasting op winstinkomen. De faciliteit bevat daarmee weliswaar een stap meer dan een winstaftrek, maar dat is niet hetzelfde als het extra rondpompen van geld.

De leden van de fractie van de PvdA wijzen er terecht op dat de ontwikkelingen op het vlak van de informatica en telematica in toenemende mate van belang zijn voor onze concurrentiepositie. Zij vragen in hoeverre de gekozen omschrijving van speur- en ontwikkelingswerk een belemmering vormt voor het onder de regeling brengen van onderzoek op het vlak van de informatica en de telematica.

Wij zien op dit punt geen belemmering voor de toepassing van de regeling op de genoemde terreinen. De regeling heeft immers een generiek karakter en stimuleert derhalve ook technisch-wetenschappelijk onderzoek op het vlak van informatica en telematica. Dit wil overigens niet zeggen dat alle activiteiten op dit gebied ook als S&O zullen worden aangemerkt. In dit verband merken wij op dat het Ministerie van Economische Zaken een apart programma heeft ter stimulering van informatietechnologie.

De leden van de VVD-fractie vragen een toelichting op de wijze waarop deze faciliteit concreet uitwerkt voor Philips en andere S&O-intensieve bedrijven die fors participeren in de vigerende technologiestimulerende overheidsinstrumenten. Is het bijvoorbeeld mogelijk, zo vragen deze leden, om zowel in aanmerking te komen voor PBTS-subsidies als voor vermindering van af te dragen loonbelasting voor S&O-personeel.

In dit verband is allereerst van belang dat de regeling een generiek karakter heeft en dus voor elk bedrijf op dezelfde wijze uitwerkt. Voor elke fiscale eenheid geldt een maximum tegemoetkoming van f 10 mln. gulden. Het is mogelijk om tevens gebruik te maken van andere vigerende technologie-stimulerende overheids-instrumenten.

Ten aanzien van Philips merken wij op dat jaarlijks in overleg tussen Philips en het ministerie van Economische Zaken het convenant over de «lump sum subsidie» wordt vastgesteld. Hangende dit overleg is nog niet bekend hoe het convenant er in 1994 zal uitzien.

De leden van de VVD-fractie vragen of de Instir gedifferentieerd was naar bedrijfsgrootte en uiteindelijk vooral toegespitst was op het MKB. Bovendien stellen zij de vraag of het doelgroepenbeleid, dat daar blijkbaar aan ten grondslag lag, geen opgeld meer doet.

De Instir is gedurende de looptijd enkele malen gewijzigd. Bij aanvang was de Instir niet gedifferentieerd naar grootteklassen. Op advies van de commissie Dekker kende de Instir na 1987 het volgende regime: 40% subsidie voor de eerste f 300 000 loonkosten en 25% voor de loonkosten in de range van f 300 000 tot f 2,5 mln. Dit alles op halfjaarsbasis. Vanwege het genoemde plafond lag het accent op de kleinere bedrijven. Per 1 oktober 1989 werd de Instir afgeslankt vanwege de noodzaak tot bezuinigen en dat leidde ertoe dat de maximale subsidie op f 90 000 per jaar kwam. Het maximaal voor subsidie in aanmerking komende bedrag was nl. f 150 000 loonkosten per halfjaar, bij een subsidie van 30%. Voor de grote S&O-intensieve ondernemingen werd de Instir daardoor van marginale betekenis. Onder verdere bezuinigingsdruk werd in de laatste periode (van 1 april tot 1 oktober 1991) besloten dat alleen ondernemingen met minder dan 100 werknemers in aanmerking kwamen voor subsidie.

Zoals wij aan het begin van deze nota hebben aangegeven, is in het onderhavige voorstel op een andere wijze aandacht besteed aan de belangen van het MKB, te weten door het plafond en door de toepassing van de faciliteit op onderzoeksinstellingen.

De vraag van deze leden of het mogelijk is de tegemoetkoming netto uit te keren teneinde te voorkomen dat deze bij winstgevende bedrijven gedeeltelijk wordt afgeroomd door de heffing van de belasting op winstinkomen, hebben wij eerder in deze nota beantwoord.

In aansluiting op deze vraag informeren deze leden naar de hoogte van het netto tegemoetkomingspercentage in verschillende situaties. Dit is voor winstgevende bedrijven als volgt: voor een IB-plichtig bedrijf (met 60%-tarief) 5%, voor een Vpb-plichtig bedrijf (met 35%-tarief) 8,1% en voor een Vpb-plichtig bedrijf (met 40%-tarief) 7,5%. Voor een verlieslijdend bedrijf (dat geen belasting betaalt) is het antwoord minder eenvoudig te geven. In dat geval wordt het netto effect immers beïnvloed door de vraag op welk tijdstip in de toekomst de onderneming weer winst zal gaan maken en weer belasting verschuldigd wordt. Het netto effect ligt dan tussen de hierboven genoemde percentages en het bruto percentage van de tegemoetkoming. Alleen in het extreme geval dat de onderneming gedurende de gehele termijn van de voorwaartse verliescompensatie in de rode cijfers blijft, is het netto effect gelijk aan het bruto effect.

De vraag van deze leden wat de percentages worden als de bedragen netto worden uitgekeerd, valt niet eenduidig te beantwoorden. Dit komt doordat zelfs bij één en dezelfde onderneming het toepasselijke Vpb- dan wel IB-tarief al naar gelang de omstandigheden kan variëren, terwijl – zoals hiervoor is aangegeven – bij verlieslijdende ondernemingen ook de lengte van de verliesperiode een rol speelt.

De leden van de fractie van de VVD menen voorts dat er nogal wat administratieve rompslomp aan de regeling vastzit. Zij kunnen zich niet aan de indruk onttrekken dat zich een herhaling zal voordoen van de gang van zaken bij de Vervroegde Afschrijving Milieu-Investeringen (VAMIL). Zij herinneren in dat verband aan het juniverslag 1993 van de Algemene Rekenkamer en vragen hoe bij de onderhavige maatregel het gemiddelde profijt en het gemiddelde bedrag van de regeling zal zijn.

In antwoord hierop kan worden vastgesteld dat de uitvoeringskosten van de VAMIL grotendeels niet variabel zijn. Nu, zoals ook de Algemene Rekenkamer heeft geconstateerd, het beroep op de VAMIL is achtergebleven bij de verwachtingen, is dit de verklaring voor de relatief hoge uitvoeringskosten per aanvraag.

Een duidelijk verschil in deze is ook dat bij de VAMIL aanvragen per bedrijfsmiddel worden ingediend terwijl bij de onderhavige regeling aanvragen voor de gezamenlijke S&O-loonsom van een jaar kunnen worden ingediend.

Wat de oorzaken zijn van de door de Algemene Rekenkamer vastgestelde sterke onderuitputting van het budget, zal de aangekondigde evaluatie van de VAMIL moeten leren.

Ten aanzien van het onderhavige voorstel verwachten wij een dergelijke onderuitputting niet. Ook bij de INSTIR werd immers een groot beroep gedaan op de faciliteit. Relatief hoge uitvoeringskosten vanwege het uitblijven van een beroep op de regeling zoals bij de VAMIL, liggen dan ook niet in de lijn der verwachtingen.

De leden van de fracties van de PvdA en de VVD informeren naar het profijt en de uitvoeringslasten verbonden aan de regeling.

Voor alle bedrijven met een S&O-loonsom van minder dan f 80 mln. bedraagt het profijt -ongeacht het aantal werknemers- 12.5% van deze loonsom. Voor de bedrijven met een S&O-loonsom van meer dan f 80 mln. per jaar neemt het effectieve vergoedingspercentage af naarmate deze loonsom hoger is, aangezien genoemde bedrijven de maximale tegemoetkoming van 10 miljoen ontvangen. Uiteraard is een en ander afhankelijk van het vigerende vergoedingspercentage. Daarbij zij

opgemerkt dat het voordeel wordt betrokken in de heffing van de inkomstenbelasting of de vennootschapsbelasting. Genoemd voordeel is dus bruto.

De door de S&O faciliteit opgeroepen uitvoeringslasten voor de belastingdienst bedragen jaarlijks structureel f 7,25 mln. vanaf 1995. Bij de berekening van deze bedragen is uitgegaan van 6000 inhoudingsplichtigen die jaarlijks aanspraak op de S&O-faciliteit maken. Per inhoudingsplichtige bedragen de uitvoeringskosten van de S&O-faciliteit voor de belastingdienst derhalve gemiddeld ± f 1200. Dit bedrag kan per inhoudingsplichtige uiteenlopen, afhankelijk van factoren als het aantal aanvragen per jaar, de omvang van de met de S&O-activiteiten gemoeide loonsom, de inrichting alsmede de daarmee samenhangende controleerbaarheid van de administratie van de inhoudingsplichtige.

Uitgaande van het gemiddelde bedrag van de tegemoetkoming zullen de uitvoeringskosten ongeveer 3,6% bedragen. Zoals later in deze nota wordt aangegeven is dit percentage laag in vergelijking andere regelingen.

Ons streven is er op gericht de uitvoerings-kosten voor de bedrijven zoveel mogelijk te beperken door uit te gaan van de bij deze bedrijven reeds bestaande administratieve praktijk. Het is evenwel niet mogelijk de aan deze regeling verbonden uitvoeringskosten voor het bedrijfsleven te kwantificeren. Ook is het niet mogelijk om de door deze leden gevraagde uitsplitsing te maken van het gemiddelde bedrag van het profijt en het gemiddelde bedrag van de uitvoeringslasten voor bedrijven met een omvang van 50 of minder dan 100 werknemers.

De leden van de VVD-fractie vragen nogmaals aandacht voor de in hun ogen te geringe toegankelijkheid van de faciliteit voor het MKB. In dat verband vragen zij zich af of aan kleine bedrijven niet een hoger tegemoetkomingspercentage zou moeten worden toegekend dan 12,5%. In dat kader noemden zij een variant waarbij 20% wordt vergoed over de eerste 250 000 gulden S&O-loonkosten en 10% over het meerdere, Wij kunnen deze leden op hun vraag naar de budgettaire consequenties daarvan antwoorden dat deze variant in principe binnen het gestelde structurele budget van 350 miljoen per jaar zou passen. Wij achten, zoals reeds aangegeven, een dergelijke variant echter niet wenselijk aangezien wij het van belang achten het algemeen vergoedingspercentage te handhaven op 12.5%. De consequenties van de andere door deze leden genoemde varianten en de verdeling van de baten daarvan over de verschillende groepen bedrijven kunnen wij binnen het gegeven tijdsbestek moeilijk verschaffen. Met name ten aanzien van de verdeling ontbreken de benodigde gegevens.

Wij zien geen reden voor de vrees van de leden van de fractie van de VVD dat grote(re) bedrijven al halverwege het jaar beslag weten te leggen op het bedrag voor het gehele jaar, waardoor kleine bedrijven het nakijken zouden hebben. De mogelijkheid om het percentage van de tegemoetkoming aan de hand van de verhouding tussen de ingediende aanvragen en de beschikbare middelen bij ministeriële regeling aan te passen, biedt naar ons oordeel hiervoor voldoende waarborg. Bij de vaststelling van het percentage zullen wij er namelijk voor waken dat er ruimte resteert voor aanvragen later in het jaar. Daarnaast is gekozen voor een maximum van f 10 mln. per fiscale eenheid om aan dit risico tegemoet te komen. Voor een contingentering van het beschikbare bedrag binnen het jaar zien wij dan ook geen aanleiding. Bovendien zou dit de eenvoud van de regeling niet ten goede komen.

Aanvraagprocedure

De leden van de CDA-fractie hebben grote moeite met de in hun ogen zeer ingewikkelde en langdurige aanvraagprocedures en beroepsprocedures. Zij kunnen zich niet aan de indruk onttrekken dat door de betrokkenheid van twee ministeries de procedure onnodig ingewikkeld en duur wordt. Duur voor de ondernemer vanwege de aparte administratie die moet worden gevoerd, de accountantsverklaring en omdat de toegekende faciliteit weer wordt verrekend met het bedrijfsresultaat.

Zij geven in overweging de aanvraag- en beroepsprocedures zodanig te stroomlijnen dat er sprake is van één, kortere en meer eenvoudige procedure. Zij vragen om in ieder geval de suggestie van de Raad van State gedaan onder punt 6 van het advies, nader te overwegen.

Ook de leden van de PvdA-fractie merken op de regeling voor de aanvraag en toepassing ingewikkeld en omslachtig te vinden. De VVD heeft er eerder op gewezen dat er nogal wat administratieve rompslomp, zowel voor het bedrijfsleven als voor de overheid, aan de onderhavige maatregel vastzit.

In antwoord hierop willen wij er allereerst op wijzen dat in feite slechts sprake is van één aanvraagprocedure. Een inhoudingsplichtige kan zich met een aanvraag tot SENTER wenden. Wordt op de aanvraag een verklaring afgegeven dan kan de inhoudingsplichtige op grond van die verklaring direct voorlopige verminderingen op de af te dragen loonheffing toepassen, dat wil zeggen zonder tussenkomst van een andere instantie. Het enige dat daarbij van de inhoudingsplichtige wordt verlangd is het overleggen van de S&O-verklaring bij de eerste afdracht loonbelasting waarop de verklaring betrekking heeft. De belastingdienst toetst globaal of de aangifte juist kan zijn. Pas achteraf, namelijk bij de aangifte van het definitieve bedrag van de tegemoetkoming op basis van het feitelijke S&O-loon, heeft de belastingdienst een controletaak.

Terzake van de kosten gemoeid met de administratieve verplichtingen en de verplichte accountantsverklaring zij opgemerkt dat bij een fiscale faciliteit als deze, van de ondernemer mag worden verlangd dat hij zijn aanspraak op verminderingen aannemelijk maakt. Die verplichtingen zouden niet worden beperkt indien de regeling door één instantie zou worden uitgevoerd.

Bij de voorgestelde regeling is er naar gestreefd de administratieve lasten voor de ondernemer tot een minimum te beperken. Dat de administratieve verplichtingen, die nu eenmaal nodig zijn om een regeling te controleren, kosten meebrengen voor zowel het bedrijfsleven als de overheid is niet anders dan bij vergelijkbare regelingen.

Dat de suggestie wordt gedaan om de uitvoering bij één instantie te leggen, bijvoorbeeld bij de belastingdienst, is op zichzelf heel begrijpelijk. Indien dit mogelijk is, dient voorkomen te worden dat een belanghebbende zich tot meerdere loketten moet wenden. Ook voor de onderhavige faciliteit is het denkbaar dat belanghebbenden zich slechts tot een instantie zouden behoeven te wenden. Het leggen van de uitvoering bij één instantie neemt echter niet weg dat op enig moment dient te worden vastgesteld of sprake is van speur- en ontwikkelingswerk. Bij die toets hoort een eigen verantwoordelijkheid. Nu de belastingdienst niet beschikt over de expertise om de beleidstoets uit te voeren, is bezien of deze taak en de daarmee gemoeide verantwoordelijkheid elders «in eigen huis» kon worden ondergebracht. Wij zijn tot de conclusie gekomen dat die taak het beste kan worden gelegd bij het desbetreffende beleidsdepartement, in dit geval Economische Zaken.

De leden van de CDA-fractie vragen in hoeverre toetsing vooraf door SENTER goed mogelijk is. De voorkeur van deze leden gaat uit naar één toetsingsmoment achteraf, dan wel – als dit niet mogelijk is – naar een

korte toetsing waarbij SENTER binnen één maand op de aanvraag zou moeten beslissen.

Wij willen er in dit verband op wijzen, dat de toetsing vooraf door SENTER ertoe dient de aanvragers zekerheid te verschaffen met betrekking tot de vraag of de door hen voorgenomen S&O-werkzaamheden al dan niet onder de werking van de regeling vallen. Vanwege het geprognotiseerde karakter van de werkzaamheden kent deze toets uiteraard geen gedetailleerd karakter. Daarnaast heeft de toetsing ondermeer ten doel zicht te verkrijgen op het budgettaire beslag. Omdat de faciliteit geen open-einderegeling is, is het van belang om lopende het jaar het budgettaire beslag te kunnen volgen. Dit gebeurt op basis van de aanvragen die Senter ontvangt en op basis van de gerealiseerde voorlopige verminderingen die de ondernemer op basis van de beschikking van Senter mag toepassen. Wanneer het budget overschreden dreigt te worden, bestaat de mogelijkheid het percentage te verlagen. We willen daarbij evenwel aantekenen dat zal worden gestreefd naar een redelijk stabiel vergoedingspercentage. Alle aanvragen zullen in principe binnen negen weken na aanvang van de termijn worden afgehandeld. Gezien het grote aantal te verwachten aanvragen en de noodzaak van een verantwoorde toetsing, achten wij de door deze leden gesuggereerde termijn van één maand niet haalbaar.

De leden van de PvdA-fractie merken op de regeling voor aanvraag en toepassing ingewikkeld en omslachtig te vinden. Deze leden vragen zich af of het niet eenvoudiger zou zijn telkens per bedrijf per kalenderjaar vast te stellen welk percentage van de loonsom als S&O-uitgave kan worden aangemerkt. Ter zake van deze S&O-jaarverklaring kan vervolgens de faciliteit worden toegepast. Tevens verwachtten deze leden dat na enige tijd een lijst van S&O-activiteiten kan worden opgesteld, met behulp waarvan de goedkeuring door SENTER zich zou kunnen beperken tot nieuwe of twijfelgevallen.

Om tot een goede en controleerbare uitvoering van de regeling te komen achten wij het noodzakelijk en billijk aan de gebruikers van de regeling enige eisen te stellen met betrekking tot het verstrekken van gegevens. Vanzelfsprekend moet de omvang van deze eisen zijn beperking vinden in hetgeen voor een controleerbare uitvoering strikt noodzakelijk is. Naar onze mening bewegen de gestelde eisen zich binnen dit kader.

De suggestie van de PvdA-leden om met een aanvraag per jaar te volstaan wordt feitelijk door deze wet voorgesteld. Immers, men kan per jaar een aanvraag doen waarover dan een S&O-verklaring volgt. Omdat de S&O-inspanningen zich echter niet altijd een jaar vooruit laten plannen, is in de wet de mogelijkheid opgenomen om per kwartaal hier nog een aanvulling op te maken.

Het opstellen van een concrete lijst van S&O-werkzaamheden, zoals deze leden suggereren, achten wij niet mogelijk. Het veld van S&O-werkzaamheden in Nederland is immers zo breed dat zich dat niet in een limitatieve lijst laat vatten.

De leden van de SGP-fractie vragen of de Minister van Economische Zaken bij zijn marginale toetsing inzake de omvang van het te genieten S&O-loon niet treedt in een beoordeling die is voorbehouden aan de belastingdienst.

Naar aanleiding van deze vraag merken wij op, dat het eindoordeel omtrent het loonbegrip altijd aan de belastingdienst is voorbehouden. In de opzet van het wetsvoorstel is er geen sprake van gebondenheid aan een waardering van het loonbegrip door de Minister van Economische Zaken. De toetsing vooraf is, zoals eerder opgemerkt, marginaal. Bij twijfelgevallen zal de Minister van Economische Zaken zich verstaan met

de Minister van Financiën omtrent de uitleg van het loonbegrip en zal in die gevallen het oordeel van de laatste tot uitgangspunt nemen bij de interpretatie van de Wet op de loonbelasting 1964.

Het lid van de RPF-fractie acht de huidige aanvraag- en uitvoeringsprocedure nogal complex. Voorts stelt dit lid dat controle en financiële grip op de zaak behouden dienen te blijven. Indien deze controle slechts via een dergelijke complexe procedure is te bereiken, dan zou naar het oordeel van dit lid moeten worden bekeken of niet gekozen kan worden voor een ander aangrijpingspunt voor de faciliëring, waarbij de uitvoering eenvoudiger zou zijn.

Zoals wij reeds eerder hebben betoogd, is er bij de opzet van de regeling welbewust voor gekozen om aan te grijpen bij de loonkosten die met S&O zijn verbonden. Ook bij een ander aangrijpingspunt zou een procedure noodzakelijk zijn om de aanspraak op toepassing van de regeling te toetsen.

Voor de budgettaire beheersbaarheid en het tegengaan van oneigenlijk gebruik van de regeling achten wij het van groot belang dat de controle en financiële grip behouden blijven. Bij het streven naar budgettaire beheersbaarheid en het tegengaan van oneigenlijk gebruik zullen de benodigde gegevens door de bedrijven moeten worden aangeleverd. Dat geldt voor elke regeling, dus ook voor de onderhavige. Ten aanzien van de opmerking van dit lid over de aanvraag- en uitvoeringsprocedures van de faciliteit, zouden wij willen verwijzen naar het vervolg van deze nota waar wordt ingegaan op enige meer specifieke vragen.

Hoogte van het tegemoetkomingspercentage

De leden van de CDA-fractie geven aan er zeer veel moeite mee te hebben dat het percentage in de regeling gedurende het kalenderjaar naar boven of beneden kan worden bijgesteld. Zij geven in verband met de rechtszekerheid, verwachtingspatronen en administratieve eenvoud de voorkeur aan een eventueel jaarlijks te wijzigen algemeen premiepercentage. Deze methodiek sluit naar hun mening ook beter aan bij het fiscale regime waar ook niet tijdens het jaar de belastingpercentages worden bijgesteld. Het lid van de RPF-fractie vraagt zich in dit verband nog af of het beheersingsinstrument geen wezenlijke belemmering vormt voor het succes van de regeling?

In antwoord op deze vragen zij opgemerkt dat de voorgestelde opzet voortvloeit uit de wens om zo goed mogelijk te voldoen aan twee tot op zekere hoogte tegenstrijdige randvoorwaarden: rechtszekerheid voor de ondernemer en budgettaire beheersbaarheid voor de overheid. Naar onze mening kan de budgettaire beheersbaarheid slechts in voldoende mate worden gewaarborgd door het percentage van de tegemoetkoming af te stemmen op de verhouding tussen het totaal van de aanvragen en het beschikbare budget. Binnen dat kader is echter gekozen voor optimale rechtszekerheid voor de ondernemer: een eenmaal vastgesteld percentage blijft geldig voor de aanvraag waarop deze betrekking heeft. Een latere wijziging van het percentage is dan ook niet van toepassing op die aanvraag maar geldt slechts voor nieuwe gevallen.

Er is voor gekozen om een wijziging van het percentage slechts vier keer per jaar mogelijk te maken, namelijk bij aanvang van ieder kalenderkwartaal. Zoals reeds eerder in deze nota hebben aangegeven, zal de vaststelling van het percentage zodanig geschieden dat er ruimte blijft voor aanvragen die later in het jaar worden gedaan. Naar ons oordeel vormt deze systematiek geen belemmering voor het succes van de regeling.

De vraag van deze leden of het niet zo is dat fiscaal gezien de S&O-regeling alleen een open-eind regeling kan zijn, beantwoorden wij

ontkennend. Wij wijzen er in dit verband op dat enkele andere in de fiscaliteit opgenomen tegemoetkomingen voor ondernemers eveneens geen open-einde karakter hebben. Dit betreft de Wet van 19 juli 1991, houdende invoering van vervroegde afschrijving voor bedrijfsmiddelen die in het belang zijn van de bescherming van het milieu (de VAMIL) en het voorstel van Wet stimulering zeescheepvaart (Kamerstukken II, 1992/93, 23 307). De argumenten van deze leden dat alleen aanvragen die aan de daartoe gestelde eisen voldoen behoeven te worden gehonoreerd en dat een groot deel van de gelden die omgaan in de regeling weer terug komen via de later te verrekenen Vpb, spreken ons niet aan.

De leden van de PvdA-fractie lijkt het verstandiger geen verschillende tarieven toe te passen in de loop van één jaar, omdat vooral kleine bedrijven die voor het vierde kwartaal aanvragen indienen daardoor met veel lagere vergoedingspercentages geconfronteerd kunnen worden. Voor onze reactie hierop verwijzen wij naar ons antwoord op de voorgaande vragen.

De suggestie van deze leden om het definitieve percentage eerst bij de definitieve verrekening te hanteren zou tot onzekerheid leiden die, en daar wijzen deze leden terecht op, zoveel mogelijk moet worden voorkomen.

Voor onze opvatting op de door de leden van de CDA-fractie gesuggereerde alternatieve vormgevingen waarmee de toegankelijkheid voor kleinere bedrijven naar de mening van deze leden wordt vergroot, zij verwezen naar het begin van deze nota waar de verschillende opmerkingen aangaande de MKB-problematiek in samenhang zijn besproken.

De gedachte van deze leden om tot een bepaald maximum de S&O-loonkosten volledig te vergoeden, spreekt ons niet aan, zelfs niet als het gaat om een beperkt maximum als het door deze leden genoemde bedrag van f 10 000.

Zoals reeds kan worden opgemaakt uit de beantwoording van de door de leden van de CDA-fractie gestelde vragen inzake de aanvraagprocedure zien wij geen aanleiding voor de vrees van deze leden dat de effectiviteit van de maatregel in het gedrang zou kunnen komen door de administratieve rompslomp die de regeling volgens deze leden met zich mee brengt.

3. Budgettaire en personele aspecten

Terecht wordt er door de leden van de CDA-fractie op gewezen dat bij bedrijven reeds urenverantwoordingen en de bijbehorende administratie met betrekking tot de S&O-activiteiten aanwezig kunnen zijn. Indien de S&O-gegevens op duidelijke en eenduidige wijze hieraan te ontlenen zijn, zal er geen noodzaak zijn voor een aparte administratie. De bestaande administratie zal dan ook voor dit doel kunnen dienen. Gezien het grote bereik dat met de wet wordt nagestreefd, moet echter ook rekening worden gehouden met ondernemingen waar een dergelijke administratie niet aanwezig is.

De leden van de CDA-fractie stellen de vraag of het niet mogelijk is bedrijven en/of instellingen waarvan de loonsom van de S&O-medewerkers ruim boven het maximum ligt, vrij te stellen van de aanmelding vooraf. Naar de mening van deze leden zou het in dergelijke gevallen mogelijk moeten zijn te volstaan met een accountantsverklaring achteraf.

Wij zijn van oordeel dat een dergelijke suggestie, nog los van de mogelijkheden daartoe, waarbij een deel van de aanvragers bij de

aanvraagprocedure aan andere regels wordt onderworpen dan de overige aanvragers, zich niet verdraagt met het generieke karakter van de regeling. Bovendien moet worden bedacht dat een onderneming waarvan de loonsom van S&O-werknemers ruim boven het maximum ligt, slechts voor een deel van de S&O-werkzaamheden een aanvraag behoeft in te dienen. Het is voorstelbaar dat een dergelijke onderneming een bepaald onderdeel uitkiest waarvan de S&O-loonsom min of meer overeenkomt met het maximum. De onderneming behoeft dan alleen voor dit onderdeel een aanvraag in te dienen. Ook voor de budgettaire bewaking van de faciliteit is het nodig dat er geen uitzonderingen worden gemaakt op de aanvraagprocedure.

Naar aanleiding van de vraag van deze leden of het mogelijk is om de uitvoering volledig aan de belastingdienst over te laten, bijvoorbeeld door één of meer deskundigen van EZ of SENTER bij de belastingdienst te detacheren, mogen wij verwijzen naar onze antwoorden terzake van de aanvraagprocedure. Daarin hebben wij aangegeven dat het onderbrengen van de uitvoering bij één instantie geen wezenlijke vereenvoudiging zou betekenen. Wij voegen daaraan toe dat het detacheren van slechts enkele deskundigen op het gebied van S&O bij de belastingdienst volstrekt onvoldoende zou zijn om daar op korte termijn de noodzakelijke kennis op te bouwen. Daar komt nog bij dat de beoordeling van de vraag of er sprake is van speur- en ontwikkelingswerk in het geheel niet past in het takenpakket van de belastingdienst.

Een ander punt van zorg voor deze leden vormen de uitvoeringsorganisatie en de daarmee gemoeide kosten. Zij constateren dat deze kosten worden gedekt uit de middelen die voor de faciliteit zijn uitgetrokken. De leden van de CDA-fractie vragen hoe deze personele uitbreiding te rijmen valt met de afslanking van de rijksoverheid.

Naar aanleiding hiervan merken wij op dat de voorgenomen afslanking van de rijksoverheid geen a priori beletsel kan vormen voor noodzakelijk geacht nieuw beleid. Zoals in de Nota Personele Aspecten van de begroting 1994 (Kamerstukken II, 1993/94, 23 485) is vermeld, is de volume-ontwikkeling steeds het resultaat van inkrimpingen en uitbreidingen. Uitbreidingen op gebieden waar nieuwe taken worden opgepakt of bestaande taken worden geïntensiveerd, zijn een logisch verschijnsel. Waar ze zich voordoen wordt de onderbouwing steeds kritisch getoetst en vindt afweging plaats of de inzet van extra personele en dus financiële middelen gerechtvaardigd is.

De opvatting van deze leden dat het wenselijk is de beoogde evaluatie in de wet vast te leggen, omdat op basis daarvan zonodig een adequate wijziging van de regeling mogelijk is, delen wij niet. Mocht uit de toegezegde evaluatie blijken dat wijziging van de regeling gewenst is, dan kan zulks ongeacht een eventuele wettelijke verankering van de evaluatie geschieden. Ook bij andere recente regelingen, zoals de VAMIL en het voorstel van Wet stimulering zeescheepvaart is er van afgezien de evaluatie in de wet vast te leggen.

De leden van de PvdA-fractie willen weten aan de hand van welke criteria de evaluatie gestalte zal krijgen.

De evaluatie zal worden gericht op de vraag in welke mate welk type bedrijven gebruik maakt van de S&O-faciliteit en welk effect er van het instrument uitgaat op de omvang van de S&O-activiteiten.

De leden van de VVD-fractie vragen hoeveel extra inkomstenbelasting (IB) respectievelijk vennootschapsbelasting (VpB) er als gevolg van de fiscale winstverhoging die het wetsvoorstel impliceert, structureel en in

1994 binnenkomt. Daarnaast vragen zij wat de netto structurele meeruitgaven en de netto kasmeeruitgaven voor 1994 zijn.

Een globale raming van de effecten van het wetsvoorstel op de VpB- en IB-ontvangsten is weergegeven in de volgende tabel.

	kas in 1994	structureel
VpB		100
IB		15
Totaal	5	115

(effecten in f mln.)

Indien deze effecten in mindering worden gebracht op de budgettaire derving uit hoofde van het wetsvoorstel dan resulteert een netto effect van f 205 mln. in 1994 op kasbasis en structureel f 235 mln.

De leden van de VVD informeren naar het verwachte aantal aanvragen per jaar. Daarnaast stellen zij een vraag over de berekening van het in de memorie van toelichting genoemde bedrag van f 4,5 mrd. S&O-loonkosten.

In dit verband merken wij op, dat er een schatting is gemaakt van het aantal te verwachten aanvragen in 1994. Bij deze schatting is gebruik gemaakt van de ervaring met de uitvoering van de Instir, waarbij gecorrigeerd is voor de verschillen in vormgeving. De voorliggende faciliteit biedt vier maal in een kalenderjaar de mogelijkheid een aanvraag in te dienen. Bij de Instir kon men maximaal tweemaal per jaar achteraf een aanvraag indienen.

In aanmerking genomen dat Nederland circa 6500 S&O-verrichtende bedrijven heeft, wordt in 1994 rekening gehouden met maximaal 6000 aanvragen. Het aantal te bereiken bedrijven ligt, vanwege de mogelijkheid om per bedrijf meerdere aanvragen per jaar in te dienen, lager.

Uitgaande van een volledige uitputting van het budget in 1994 en het maximum van 6000 aanvragen, bedraagt de gemiddelde omvang naar schatting f 210 mln. : 6000 aanvragen = f 35 000 per aanvraag. Wij willen benadrukken dat aan een dergelijke schatting slechts een zeer beperkte waarde kan worden gehecht. De typische opbouw van de bedrijfs-S&O in Nederland (een kleine hoeveelheid zeer grote S&O-bedrijven en een grote hoeveelheid zeer kleine) zal vermoedelijk leiden tot grote verschillen in omvang tussen aanvragen.

Bij de schatting van 4,5 miljard S&O-loonkosten is als uitgangspunt de omvang van de bedrijfs-S&O in 1991 volgens het CBS gebruikt. Vervolgens is ter berekening van het structurele budgettaire beslag van het voorstel een aantal correcties op dit CBS-cijfer toegepast. Zo is rekening gehouden met een onderschatting van de bedrijfs-S&O in het MKB door het CBS. Zoals in de memorie van toelichting is aangegeven heeft deze correctie plaatsgevonden op basis van gegevens uit het Instirbestand en een onderzoek door de Stichting voor Economisch Onderzoek. Bovendien is rekening gehouden met de door bedrijven uitbestede S&O. Voorts is rekening gehouden met een structurele budgettaire toename van S&O uit hoofde van de werking van deze belastingfaciliteit.

De leden van de VVD-fractie vragen naar de verhouding tussen de uitvoeringskosten en de tegemoetkomingsuitgaven voor de onderhavige faciliteit in vergelijking met soortgelijke regelingen. Bij de beantwoording van de vragen van deze leden betreffende de reikwijdte van de regeling hebben wij reeds aangegeven dat de door de overheid te maken uitvoe-

ringskosten voor de onderhavige faciliteit gemiddeld 3,6% bedragen van de tegemoetkomingsuitgaven. Bij twee andere tot op zekere hoogte vergelijkbare regelingen ligt dit percentage aanmerkelijk hoger. Dit betreft de Wet loonkostenreductie op minimumloonniveau (WLOM) waar de uitvoeringskosten omstreeks 7% van de tegemoetkoming uitmaken. Bij de technologie-subsidie PBTS (Programmatische Bedrijfsgerichte Technologie Stimulering) ligt dit percentage op ruim 8,5. Daarbij tekenen wij aan, dat dit hogere percentage voor een gedeelte is toe te schrijven aan het in vergelijking met de onderhavige faciliteit meer specifieke karakter van de PBTS-regeling, hetgeen een zwaardere toetsing vereist.

Zoals reeds eerder aangegeven streven wij bij de onderhavige regeling naar een beperking van de uitvoeringskosten voor de bedrijven door zoveel mogelijk uit te gaan van de bij deze bedrijven reeds bestaande administratieve praktijk.

Tenslotte vragen de leden van de VVD-fractie welke structurele ombuigingen zijn getroffen om structureel f 350 mln. voor de onderhavige maatregel vrij te maken. Of – zo vragen deze leden wordt de financiering gerealiseerd door verschuiving van lasten en wordt deze lastenverlichting betaald door een lastenverzwaring van f 350 mln. elders. Deze leden vragen voorts voor welk deel die «verschuivende» lastenverzwaring geldt voor het bedrijfsleven.

In antwoord hierop merken wij op dat de onderhavige maatregel wordt gefinancierd door verschuiving van lasten. In dit verband zij bedacht dat het kabinet heeft besloten tot een aantal fiscale maatregelen die per saldo nagenoeg budgettair neutraal uitwerken. Eén van deze fiscale maatregelen is de onderhavige maatregel welke deel uitmaakt van het pakket maatregelen gericht op het versterken van de economische structuur. De directe structurele lastenverzwaring voor het bedrijfsleven als gevolg van de verhoging van de benzine- en dieselaccijns met ingang van 1994, waarnaar deze leden informeren, bedraagt, inclusief LPG-maatregel, na verrekening van compensatie circa f 140 mln.

In antwoord op de vraag van deze leden naar de directe structurele lastenverzwaring voor het bedrijfsleven als gevolg van de invoering van de milieubelastingen op grondwater en afvalstoffen delen wij mede dat het hier gaat om een bedrag van f 236 mln. (f 88 mln. grondwater en f 148 mln. afval).

De leden van de fractie van D66 vragen wat de voordelen zijn van een uitvoering van de voorgestelde faciliteit door twee instanties?

De keuze om de uitvoering van de faciliteit ten dele te leggen bij Financiën en ten dele bij een ander departement, in dit geval het Ministerie van Economische Zaken, vloeit voort uit het feit dat de regeling primair is getroffen om andere dan belastingdoeleinden. Zou dat anders zijn, dan zou de belastingdienst bij uitstek gequipeerd zijn om de gehele uitvoering van de regeling op zich te nemen. Zoals wij reeds hebben opgemerkt naar aanleiding van een vraag van de fractieleden van het CDA, zijn wij van opvatting dat het beleidsdepartement, in dit geval Economische Zaken, de meest aangewezen instantie is om bij toekenning van de faciliteit de beleidsdoelstellingen te toetsen.

4. Overige onderwerpen

De vraag van de leden van de CDA-fractie of de bedrijfseffectentoets en de dereguleringstoets zijn gehanteerd bij de formulering van het wetsvoorstel, kunnen wij bevestigend beantwoorden. De bedrijfseffectentoets bevat drie hoofdelementen.

Het eerste element is het financiële effect voor het bedrijfsleven. In de memorie van toelichting wordt ons inziens voldoende duidelijk gemaakt dat het financiële effect van de regeling voor bedrijven voordelig is.

Het tweede element vormen de consequenties voor het bedrijfsleven om aan de regeling te voldoen. De memorie van toelichting bevat een adequate beschrijving van de procedurele en administratieve handelingen om voor de regeling in aanmerking te komen. Tevens wordt een tentatief oordeel gegeven over de aard en omvang van de kosten die hierdoor worden opgeroepen.

Het derde element vormen de effecten op de sociaal-economische ontwikkeling. Daarover kan worden gezegd dat juist de verwachting van een positief effect op de concurrentiepositie van het Nederlandse bedrijfsleven de basis heeft gevormd voor het wetsvoorstel. Dit is ook in de memorie van toelichting verwoord.

Met betrekking tot de stelling van deze leden dat de faciliteit ingewikkeld is en hun vraag hoe dit zich verhoudt tot het streven naar minder administratieve lasten, willen wij herhalen dat de administratieve verplichtingen zo beperkt mogelijk zijn gehouden. Bovendien moet in de beschouwing worden betrokken dat het een wetsvoorstel betreft dat in het voordeel van bedrijven werkt.

De leden van de fractie van D66 hebben zelf geen vragen over de uitvoering van de voorgestelde regeling doch vragen een reactie op het artikelsgewijze commentaar van de Raad van Nederlandse Werkgeversverbonden VNO en NCW (de Raad) van 1 december jl. In het navolgende wordt op de vragen van de Raad ingegaan voor zover die niet reeds eerder in deze nota aan de orde zijn geweest.

Alvorens in te gaan op het artikelsgewijze commentaar willen wij opmerken dat de indruk die uit de brief spreekt dat het onderhavige wetsvoorstel uitvoerige en gedetailleerde administratieve verplichtingen met zich meebrengt, naar onze mening onjuist is. Bovendien vindt de nadere uitwerking van de administratieve voorschriften plaats in overleg met het georganiseerde bedrijfsleven.

Artikel 1, eerste lid, onderdeel d

Naar aanleiding van de opmerkingen van de Raad, dat niet duidelijk is wat wordt bedoeld met loon uit tegenwoordige dienstbetrekking, merken wij het volgende op. De basis voor de berekening van de faciliteit wordt gevormd door het loon voor de heffing van de loonbelasting (dit is het loon van kolom 14 van de loonstaat) voor zover dit bestaat uit loon uit tegenwoordige dienstbetrekking. Ziekengelden, pensioenuitkeringen en dergelijke behoren als loon uit vroegere dienstbetrekking niet tot de te faciliëren loonbestanddelen. Voorts dient het loon uit tegenwoordige dienstbetrekking te zijn verdiend ter zake van S&O-werk. De opvatting van de Raad dat ziektedagen tot het gefacilieerde loon zouden moeten worden gerekend, delen wij niet. Deze kosten blijven in het algemeen niet voor rekening van de S&O-inhoudingsplichtige, maar komen ten laste van de bedrijfsvereniging of van andere verzekeraars. Ook kan van een dergelijke uitkering niet worden gezegd dat deze ter zake van S&O is genoten. Praktijkprobleem is bovendien dat in bepaalde gevallen de uitkerende instanties de uitkeringen rechtstreeks aan de werknemer overmaken, zodat de werkgever van dat loon niet op de hoogte is. Daarenboven zal het werk van een zieke S&O-werknemer toch door een ander moeten worden gedaan, wiens loon wel voor de faciliteit in aanmerking komt. Dubbele faciliëring is niet de opzet.

De suggestie van de Raad om de som van de kolommen 6, 10 en 13 van de loonstaat tot uitgangspunt te nemen kunnen wij in verband met het bovenstaande niet volgen. Bovendien wijzen wij er op, dat op die manier een nieuw loonbegrip zou worden geïntroduceerd, hetgeen de overzichtelijkheid en de uitvoering niet ten goede zou komen.

Artikel 2

Met betrekking tot de vraag van de Raad of altijd een S&O-verklaring wordt afgegeven, ook al is het hoogste in aanmerking te nemen loon nihil in verband met toepassing van het maximum van f 10 mln. binnen de fiscale eenheid, merken wij het volgende op.

In theorie is het inderdaad denkbaar dat een S&O-inhoudingsplichtige een verklaring als bedoeld in artikel 2 aanvraagt en verkrijgt, en dat vervolgens blijkt dat bij hem geen vermindering van loonbelasting kan plaatsvinden, doordat het plafond dat ter zake voor de fiscale eenheid geldt reeds is bereikt. In de praktijk zullen dergelijke gevallen zich, naar het ons voorkomt, niet of zelden voordoen. Hierop ziet immers het voorschrift dat de aanvraag mede wordt ondertekend door de moeder- of centrale maatschappij. Men is er derhalve van op de hoogte op hoeveel S&O-faciliteit men naar aanleiding van de aanvraag kan rekenen. Het is niet onze verwachting dat men zinloze aanvragen zal indienen.

De opmerking dat de noodzaak tot het vragen van een zinloze verklaring bestaat omdat in het verleden verrichte werkzaamheden niet voor een tegemoetkoming in aanmerking komen, begrijpen wij niet.

De Raad vraagt naar de mogelijkheid om bij een fiscale eenheid te werken met één aanvraag en één opgave van het S&O-loon uitgesplitst per S&O-inhoudingsplichtige en de vermindering toe te passen bij de moedermaatschappij. Hierbij merken wij op dat reeds is voorgeschreven dat de moedermaatschappij de aanvraag van een S&O-inhoudingsplichtige die tot een fiscale eenheid behoort, mede ondertekent. De gekozen systematiek brengt echter mee dat de vermindering per S&O-inhoudingsplichtige wordt gegeven, omdat ook de afdracht van de loonbelasting door iedere S&O-inhoudingsplichtige afzonderlijk wordt gedaan. Bovendien kan de berekening van de vermindering niet anders dan per inhoudingsplichtige worden gedaan, omdat daar de loongegevens voorhanden zijn. Het is voorts niet duidelijk waaruit de aangegeven verlichting van de administratieve lasten zou kunnen bestaan indien de uiteindelijke vermindering bij de moedermaatschappij zou plaatsvinden.

Een wijziging van de S&O-verklaring, de Raad vraagt daarnaar, kan leiden tot een verhoging van het in aanmerking te nemen loon bij de inhoudingsplichtige, echter alleen voor de nog resterende kwartalen in het jaar. Indien het S&O-loon bij een tot een fiscale eenheid behorende S&O-inhoudingsplichtige wordt verlaagd, zal de moeder- of centrale maatschappij moeten aangeven welke S&O-inhoudingsplichtige van het, gelet op het plafond, eventueel vrijgevallen bedrag gebruik kan gaan maken.

Artikel 3

De vraag van de Raad of het juist is dat op grond van het oude artikel 23 van de Wet investeringsrekening nimmer een aanwijzing van ambtenaren heeft plaatsgevonden, beantwoorden wij bevestigend.

Artikel 4

De vraag inzake de beroepsprocedure zullen wij in het artikelsgewijze gedeelte beantwoorden naar aanleiding van de identieke vraag van de leden van de SGP-fractie.

Artikel 31, eerste en derde lid

In antwoord op de opmerkingen van de Raad ter zake van het ten hoogste in aanmerking te nemen loon, merken wij het volgende op.

Als ten hoogste in aanmerking te nemen loon geldt het bedrag dat door SENTER in de S&O-verklaring is vermeld. Dit is het door de aanvrager geschatte bedrag, tenzij uit een marginale toetsing blijkt dat de schatting te hoog was of tenzij de bij het maximum van f 10 mln behorende loonsom wordt overschreden. Gegeven het feit dat, in tegenstelling tot wat de Raad denkt, het ten hoogste vermelde S&O-loon aldus als absoluut plafond wel maatgevend is bij de aangifte voor de definitieve S&O-vermindering, zal de suggestie van de Raad om de wettekst te wijzigen niet worden gevolgd.

Op dezelfde wijze als hiervoor vermeld – namelijk als plafond – zal het maximum worden gehanteerd bij inhoudingsplichtigen die deel uitmaken van een fiscale eenheid.

Artikel 31, tweede lid

De Raad verzoekt indirect om ruimere mogelijkheden dan thans in het tweede lid zijn voorzien om voorlopige verminderingen toe te passen. De voorgestelde regeling voorziet in de mogelijkheid van voorlopige verminderingen voor aangiftetijdvakken die ten tijde van de dagtekening van de S&O-verklaring nog niet zijn verstreken. Indien de verklaring wordt afgegeven op een tijdstip waarop reeds een of twee maanden van het kwartaal zijn verstreken, wordt het gehele aan dat kwartaal toegerekende deel van de vermindering in gelijke delen verdeeld over de tweede voorlopige betaling en de kwartaalafdracht, onderscheidenlijk geheel in mindering gebracht op de kwartaalafdracht. De Raad zou echter aan willen sluiten bij de op de datum van dagtekening van de verklaring nog te betalen voorschotbetalingen c.q. afdrachten. Een dergelijk criterium houdt echter geen rekening met de tijdspanne die ligt tussen de datum van dagtekening van de verklaring en het moment waarop de verklaring in de loonboekhouding kan zijn verwerkt. Bovendien zou hiermee de neiging kunnen ontstaan om de betalingen op te schorten teneinde nog een vermindering te kunnen toepassen.

De veronderstelling van de Raad dat de Uitvoeringsbeschikking Algemene wet inzake rijksbelastingen 1964 moet worden aangepast, is juist.

Artikel 31, vijfde lid en zesde lid

Voor de eerste vraag van de Raad met betrekking tot voorlopige verminderingen, zij verwezen naar het antwoord dat hiervoor met betrekking tot het tweede lid is gegeven. De vraag van de Raad met betrekking tot wijzigingen van S&O-verklaringen binnen een fiscale eenheid is bij artikel 2 reeds beantwoord.

De suggestie van de Raad om het tijdstip waarop de inspecteur een beschikking moet afgeven alsmede van de betaling van de teruggaaf te regelen, wordt niet gevolgd. In de huidige belastingwetgeving is het niet gebruikelijk termijnen te stellen voor de afgifte van teruggaafbeschikkingen. Ervan uitgaande dat met ingang van 1994 de Algemene wet bestuursrecht in werking zal treden, zal met ingang van dat jaar een algemene termijnregeling voor de afdoening van beschikkingen op aanvragen in een nieuw artikel 5a van de Algemene wet inzake rijksbelastingen zijn opgenomen. Voor zover de belastingwet niet anders bepaalt, geldt dan een termijn van een jaar na ontvangst van de aanvraag. Wij zien geen reden in het onderhavige wetsvoorstel van de gebruikelijke regels af te wijken.

Artikel 34b

De vraag of er voor de toepassing van de artikelen 34b en 34c aanleiding bestaat een boete op te leggen bij een afwijking van 20 percent of meer bij een S&O-inhoudingsplichtige in gevallen dat, zo begrijpen wij de Raad, bij een andere tot dezelfde fiscale eenheid behorende inhoudingsplichtige een spiegelbeeldig verschil valt waar te nemen, beantwoorden wij bevestigend. De S&O-faciliteit wordt toegekend aan en in beginsel zelfstandig geëffectueerd door elke voor de faciliteit in aanmerking komende inhoudingsplichtige. De fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting fungeert slechts als handvat voor de toerekening van het maximumbedrag van de faciliteit ad f 10 mln. De moeder- of centrale maatschappij coördineert de aanvragen van de tot de eenheid behorende vennootschappen en de verdeling van het maximumbedrag over de betrokken inhoudingsplichtigen. Voor de juiste afwikkeling van de regeling zijn de onderscheiden inhoudingsplichtigen, ieder voor zich, zelfstandig verantwoordelijk.

Het inbouwen in de regeling van allerlei onderlinge compensaties zou in theorie denkbaar zijn maar zou zowel de wettekst als de uitvoering zeer compliceren.

Naar aanleiding van de vraag van de leden van de D66-fractie om gemotiveerd in te gaan op het commentaar van de Breed en Partners van 29 november jl. merken wij op dat alleen het derde punt van deze brief een element bevat dat nog niet eerder in deze nota aan de orde is geweest. Dit betreft de suggestie om ondernemers de mogelijkheid te bieden op elk gewenst tijdstip voor een geheel kwartaal of jaar, dan wel een restant daarvan, een aanvraag in te dienen. Deze suggestie spreekt ons in het geheel niet aan, omdat een dergelijke opzet – anders dan ons voorstel – het niet mogelijk maakt tegelijkertijd te voldoen aan de uitgangspunten van budgettaire beheersbaarheid en rechtszekerheid.

5. Artikelen

Artikel 1

De leden van de CDA-fractie informeren naar aanleiding van artikel 1 of gebruikersonderzoek en applicatieonderzoek net als marktonderzoek zijn uitgesloten van de regeling. Tevens vragen zij waarom niet het gehele traject van produktontwikkeling tot en met de produktievoorbereiding onder de werking van de S&O-faciliteit is gebracht.

In het algemeen zijn gebruikersonderzoek en applicatieonderzoek te beschouwen als marktonderzoek en zijn deze derhalve uitgesloten van de regeling (artikel 1, tweede lid, onderdeel a). Omdat met deze activiteiten niet wordt beoogd technisch nieuwe kennis te verwerven, zijn zij ook niet aan te merken als technisch-wetenschappelijk onderzoek. De faciliteit beoogt technologische vernieuwing te bevorderen en daaraan inherent is naar onze mening een zekere mate van technisch risico.

Produktievoorbereiding behoort niet meer tot produktontwikkeling wanneer met het afronden van het prototype de vereiste hoge graad van technische onzekerheid is verdwenen. Blijft echter het technische risico aanwezig bij de ontwikkeling van het produktieproces van het produkt, dan is ook produktievoorbereiding te beschouwen als speur- en ontwikkelingswerk in de zin van artikel 1, eerste lid, onderdeel f.

Artikel 2

Naar aanleiding van een vraag van de leden van de SGP-fractie beamen wij dat een aanvraag betrekking kan hebben op een of meer

kwartalen van een jaar. Deze voorziening is bedoeld voor aanvragers, die eerst in de loop van een kalenderjaar een project aanmelden; de verklaring geldt dan voor de resterende kwartalen van het betrokken jaar.

Naar aanleiding van de vervolgvraag van deze leden inzake «het in dat kalenderjaar te genieten loon» merken wij op, dat een aanvraag betrekking heeft op al het loon dat in het desbetreffende jaar onder de S&O-verklaring valt. Dit is naar onze mening op een juiste wijze omschreven in het eerste lid, derde volzin. Wellicht ten overvloede merken wij nog op dat een verklaring in beginsel altijd loopt tot aan het eind van het jaar.

Artikel 4

De leden van de CDA-fractie vragen naar aanleiding van de mogelijkheid tot beperkt beroep in cassatie of niet eerder in de procedure tot afstemming zou moeten worden gekomen, daar het voorstel volgens deze leden een vrij zware juridische procedure zou inhouden.

De onderhavige voorziening is opgenomen om de eenheid van de in dit tweede lid genoemde – aan de belastingwetgeving ontleende begrippen – te waarborgen. Met een dergelijke voorziening zijn in het kader van de sociale-zekerheidswetgeving en van de inmiddels ingetrokken Wet investerings-rekening goede ervaringen opgedaan. Wij zien dan ook niet de noodzaak in om eerder tijdens de procedure tot afstemming te komen.

De leden van de SGP-fractie vragen waarom in artikel 4 de term «belanghebbende» is gebruikt in plaats van «S&O-inhoudingsplichtige». Daarbij vragen zij of dit impliceert dat ook derden een beroep kunnen instellen bij het CBB.

Bij het in het voorgestelde artikel 4 gehanteerde begrip «belanghebbende» is aangesloten bij artikel 1:2 van de Algemene wet bestuursrecht en bij aanwijzing 152 van de Aanwijzingen voor de regelgeving. Daarnaast is dit begrip gehanteerd opdat ook belanghebbende derden een beroep kunnen instellen bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven, bij voorbeeld tegen een op grond van het tweede lid van artikel 5 verleende ontheffing van de geheimhoudingsplicht.

Artikel 6

In antwoord op een desbetreffende vraag van de leden van de CDA-fractie delen wij mede dat van werknemers individueel zal worden vastgesteld of zij S&O-werk doen. Hiertoe zal een tijdadministratie per project moeten worden bijgehouden. Wij ontkennen niet dat dit een verzwaring van de administratieve voorschriften betekent, maar wij zijn van mening dat het voor een goede en controleerbare uitvoering van de faciliteit noodzakelijk is dat bijgehouden wordt wie gedurende welke periode S&O-werk doet.

In tegenstelling tot hetgeen uit een vraag ter zake van de leden van de CDA-fractie zou kunnen worden geconcludeerd, kan een wijziging van de S&O-verklaring alleen plaatsvinden op basis van de in het voorgestelde artikel 2, zesde lid, genoemde gronden. De in de toelichting op artikel 6 genoemde «uiteenlopende redenen» moeten steeds liggen binnen deze gronden, te weten het feit dat zodanig onjuiste gegevens of bescheiden zijn verstrekt, dat een andere beslissing zou zijn genomen indien de juiste gegevens of bescheiden waren verstrekt.

De leden van de CDA-fractie spreken hun verwondering uit over het feit dat in de toelichting op artikel 34b en volgende van de Wet op de

loonbelasting 1964 is gesteld dat bij de vormgeving van de administratieve beboetingsmogelijkheden zo veel mogelijk wordt aangesloten bij het wetsvoorstel tot herziening van het stelsel van de fiscale administratieve boeten en van het fiscale strafrecht, dat is voorbereid op basis van het rapport van de Commissie-Van Slooten, terwijl in de memorie van antwoord op het wetsvoorstel Waardering onroerende zaken (WOZ) is aangegeven dat het in fiscalibus regel is bij het ontwerpen van nieuwe wetteksten uit te gaan van de dan geldende wettekst. Deze leden menen dat de met betrekking tot genoemd artikel 34b gevolgde handelwijze haaks staat op het in de memorie van antwoord inzake de WOZ geformuleerde uitgangspunt.

Tot op zekere hoogte is dit zo. Het is echter niet zo dat in genoemd artikel 34b wordt verwezen naar of wordt gesteund op regels die pas zullen gaan gelden indien een ander wetsvoorstel, zoals dat tot herziening van het stelsel van fiscale administratieve boeten, in werking zal zijn getreden. Wel is, naar het model van de materiële boetebepalingen in het wetsvoorstel tot herziening van de fiscale administratieve boeten, gekozen voor de vorm van zelfstandige boetebepalingen die omschrijven welke gedragingen en omstandigheden leiden tot het vaststellen van een beboetbaar verzuim of vergrijp en tot welke boete die vaststelling ten hoogste kan leiden.

De Staatssecretaris van Financiën,
M. J. van Amelsvoort

De Minister van Economische Zaken,
J. E. Andriessen

OVERZICHT MKB-INSTRUMENTEN

In onderstaand schema is aangeven op welke wijzen OESO-landen de S&O-uitgaven door kleinere bedrijven ondersteunen.

Aantal programma's exclusief gericht op MKB in OECD landen (1986-1989)

Land	Australië	Canada	België	Oostenrijk
Aantal programma's	2	11	2	4
Kostensubsidie				
– investeringen, algemeen	1	7	2	4
– investeringen, specifiek	1	2		
– R&D		2		
– produktie				
– export gerelateerd				
Instrumenten				
– schenking	1	1		1
– lening				
– garantie		1	1	
– eigen vermogen				
– fiscaal		9	1	
– mix	1			3

Bron: OECD: Small and Medium-sized Enterprises: technology and competitiveness, Parijs, 1993.

Aantal programma's exclusief gericht op MKB in OECD landen (1986-1989) (vervolg)

Land	Finland	Duitsland	Frankrijk	Denemarken
Aantal programma's	1	16	6	2
Kostensubsidie				
– investeringen, algemeen	1	13	3	2
– investeringen, specifiek		1	2	
– R&D				
– non-profit organisaties		2	1	
– produktie				
– export gerelateerd				
Instrumenten				
– schenking		6	4	
– lening		2		
– garantie		3	1	
– eigen vermogen		1		
– fiscaal		5	1	1
– mix				

Bron: OECD: Small and Medium-sized Enterprises: technology and competitiveness, Parijs, 1993.

Aantal programma's exclusief gericht op MKB in OECD landen (1986-1989) (vervolg)

Land	Italië	Japan	Noorwegen	Nederland
Aantal programma's	6	15	3	3
Kostensubsidie				
- investeringen, algemeen	1	4	1	2
- investeringen, specifiek	3	6		1
- R&D	1			
- non-profit organisaties		4	2	
- produktie	1	1		
- export gerelateerd				
Instrumenten				
- schenking	2	5	2	1
- lening	3	1		
- garantie		1		
- eigen vermogen				
- fiscaal	1	6		1
- mix		2	1	

Bron: OECD: Small and Medium-sized Enterprises: technology and competitiveness, Parijs, 1993.

Aantal programma's exclusief gericht op MKB in OECD landen (1986-1989) (vervolg)

Land	Portugal	Spanje	Zweden	Zwitserland
Aantal programma's	7	8	4	1
Kostensubsidie				
- investeringen, algemeen	6	4	3	1
- investeringen, specifiek	1	3	1	
- R&D				
- non-profit organisaties		1		
- *produktie*		1		
- export gerelateerd				
Instrumenten				
- schenking	2	5		
- lening	4		1	
- garantie		1	1	
- eigen vermogen	1	1		
- fiscaal				
- *mix*	1	1	1	1

Bron: OECD: Small and Medium-sized Enterprises: technology and competitiveness, Parijs, 1993.

Aantal programma's exclusief gericht op MKB in OECD landen (1986-1989) (vervolg)

Land	Turkije	VK	USA
Aantal programma's	3	10	13
Kostensubsidie			
- investeringen, algemeen	3	4	9
- investeringen, specifiek		3	1
- R&D		2	
- non-profit organisaties		3	
- produktie			
- export gerelateerd	1		
Instrumenten			
- schenking	2	8	2
- lening	1		3
- garantie		1	3
- eigen vermogen			
- fiscaal		1	1
- mix		4	

Bron: OECD: Small and Medium-sized Enterprises: technology and competitiveness, Parijs, 1993.

Voorbeelden van MKB-technology programma's in verschillende OESO-landen (1986-1989)

land	programma	kosten die gedekt worden
Duitsland	steun voor prestatieverbetering	investeringen in produktiviteitsverbetering
	steun advisering	bijdrage in de advieskosten van starters
Oostenrijk	steun voor structurele verbetering	investeringen in innovatie en starters
Australië	National Industry Extension Service (NIES)	subsidies voor diensten, informatie, analyse en advies
Denemarken	kredieten voor (zeer) kleine bedrijven	start- en moderniseringskosten
Spanje	steun aan professionele organisaties die diensten verlenen aan MKB	R&D- en advieskosten
	steun aan MKB m.b.t. kwalitiet/moderniteit van design	50% van R&D- en advieskosten
	steun voor commercialisatie ontwikkelde produkten	promotie- en marketingkosten
USA	Small Business Innovation Research (SBIR)	R&D om overheidscontracten te verkrijgen
	steunprogramma voor energie-gerelateerde uitvindingen	R&D-kosten van niet-nucleaire energietechnologie
Frankrijk	regionale steun voor innovatieve produktieprojecten	20% van de kosten van proefproduktie
	steun voor raadgeving en advies	bijdrage in de kosten van externe advisering
VK	innovatieve investeringen	lancering van produkten en van nieuwe of verbeterde processen
	adviesdiensten m.b.t. design, kwaliteit, produktiviteit, e.d.	bijdrage in de kosten van managementondersteuning
Italië	steun voor de aanschaf of leasing van hightech apparatuur	aanschaf of leasekosten
Japan	steun bij fabrieksmodernisering	hulp aan lokale organen die leningen verstrekken t.b.v fabrieksmodernisering in MKB
	speciale belastingaftrek voor aanschaf elektronische apparatuur	kosten van gespecificeerde elektronische apparatuur
	adviessteun	bijdrage in de kosten van technologische adviesdiensten
Nederland	InnovatieCentra	intermediair netwerk van regionale centra t.b.v. aanbieders en vragers van technologische kennis
Portugal	nieuwe high-tech MKB	startkosten
	steun voor kleine investeringsprojecten	start, ontwikkeling en modernisering van bedrijven
Noorwegen	subsidies voor het nationale instituut voor technologie	overdracht van informatie naar bedrijven

Bron: OECD: Small and Medium-sized Enterprises: technology and competitiveness, Parijs, 1993.